

**INFORMACJA O STANIE
BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO
POWIATU GRAJEWSKIEGO
ZA ROK 2019**

INFORMACJA O STANIE BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO POWIATU GRAJEWSKIEGO ZA ROK 2019

Panie Przewodniczący, Wysoka Rado.

Przedstawiam informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu grajewskiego za rok 2019. Informacja została opracowana na podstawie szczegółowej oceny stanu sanitarno – epidemiologicznego naszego powiatu, dokonanej przez pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Grajewie.

Państwowa Inspekcja Sanitarna wykonuje swoje zadania poprzez sprawowanie bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.

Szczególny nacisk kładzie na nadzór nad warunkami epidemiologicznymi, zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku, higieny pracy, higieny komunalnej, higieny procesów nauczania, wychowania, wypoczynku i rekreacji.

Skala realnych i potencjalnych zagrożeń decyduje o tym , jakie czynniki środowiskowe powinny być przedmiotem systematycznego nadzoru i wynikających z nich działań profilaktycznych.

W 2019 roku nadzorem objęto 960 obiektów, przeprowadzono 842 kontrole. Wydano 175 decyzji merytorycznych i 174 decyzje płatnicze. Nałożono 26 mandatów karnych na kwotę 4750 zł.

OCENA BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCI ZA ROK 2019

1. Ocena stanu sanitarnego obiektów żywności i żywienia

Państwowa Inspekcja Sanitarna powiatu grajewskiego w roku 2019 obejmowała nadzorem 490 prowadzących działalność zakładów żywności i żywienia.

W roku 2019 zatwierdzono 29 zakłady, w tym :

- 2 zakłady produkcji,
- 11 zakładów obrotu żywnością,
- 16 zakładów żywienia zbiorowego.

Spośród obiektów produkcji żywności zatwierdzono:

- 1 wytwórnię lodów z automatu
- 1 zakład z kategorii inne wytwórnie żywności

Spośród obiektów obrotu żywnością zatwierdzono:

- 5 sklepów,
- 3 obiekty ruchome i tymczasowe,
- 1 środek transportu żywności,
- 2 zakłady z kategorii inne obiekty obrotu żywnością.

Spośród obiektów żywienia zbiorowego otwartego zatwierdzono:

- 2 bary gastronomiczne,
- 5 zakładów małej gastronomii.

Spośród obiektów żywienia zbiorowego zamkniętego zatwierdzono:

- 1 stołówkę w domach wczasowych,
- 1 stołówkę w żłobku
- 4 stołówki w przedszkolach
- 3 stołówki szkolne

Ponadto 17 obiektów zatwierdzono w związku z rozszerzeniem zakresu prowadzonej działalności: 2 piekarnie, 1 ciastkarnie, 7 sklepów, 4 zakłady żywienia zbiorowego otwartego, 1 zakłady małej gastronomii oraz 1 zakład usług cateringowych , 1 stołówkę w przedszkolu.

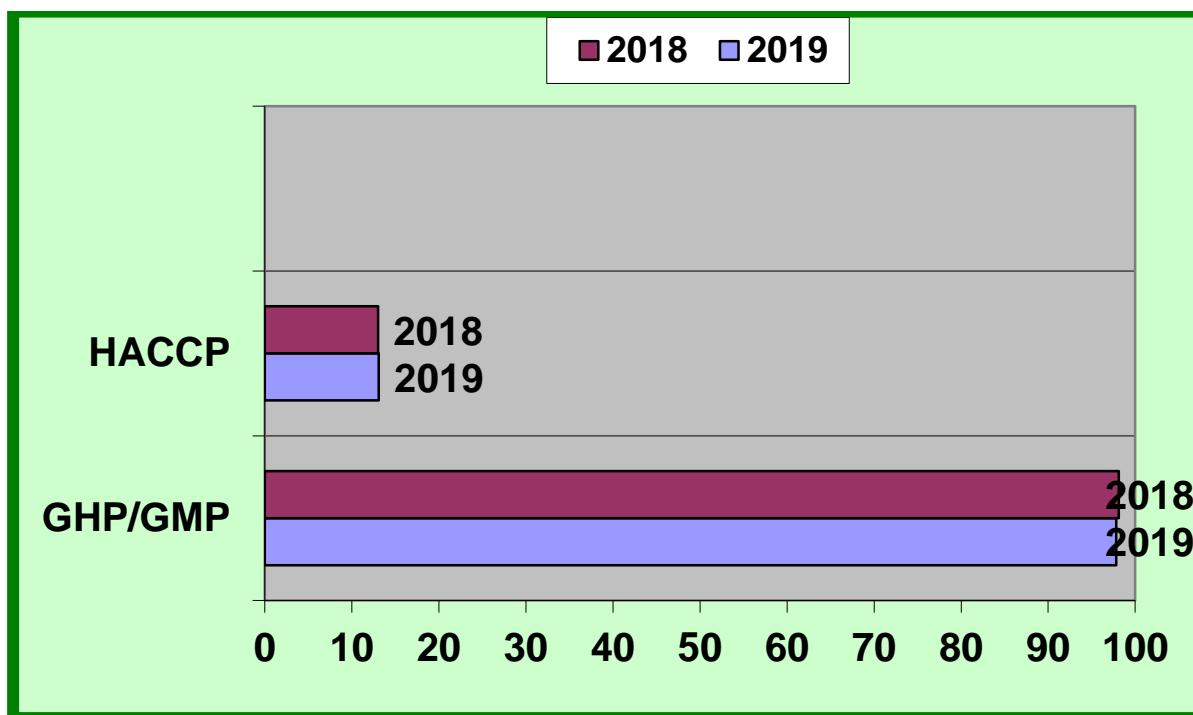
W 2019 roku do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej wpisano 12 zakładów, dla których nie jest wymagane zatwierdzenie:

- 5 zakładów z grupy RHD
- 2 zakłady z grupy obrót materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością
- 1 zakład z grupy inne zakłady żywnością

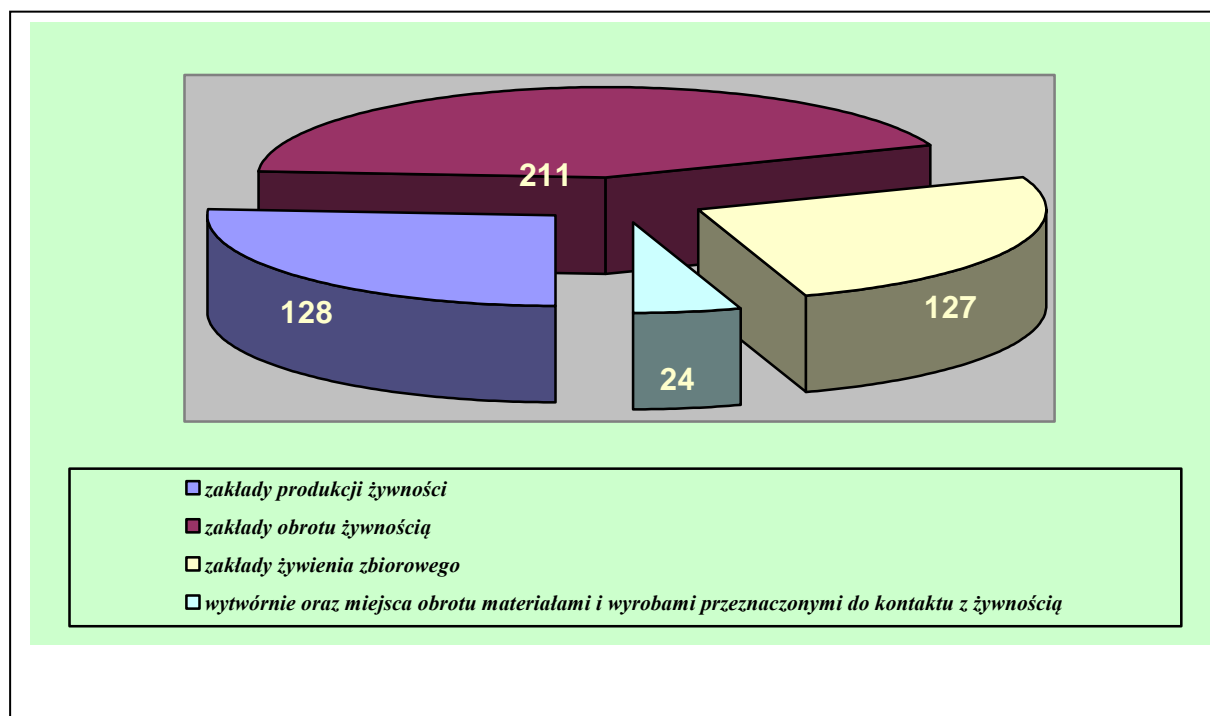
- 3 zakłady z grupy inne obiekty produkcji żywności
- 1 zakład z grupy inne zakłady żywienia

479 zakładów posiada wdrożone zasady GHP/GMP, natomiast 64 - system HACCP.

Odsetek zakładów z wdrożonymi systemami GHP/GMP oraz HACCP w porównaniu do roku 2018

Struktura zakładów objętych nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu grajewskiego prowadzących działalność w 2019 roku.

Spośród obiektów ujętych w rejestrze zakładów podlegających Państwowej Inspekcji Sanitarnej skontrolowano łącznie 254 zakładów. W 180 obiektach, co stanowi 70,9% zakładów poddanych inspekcji, dokonano oceny wg kryteriów ujętych w arkuszach oceny stanu sanitarnego -nie stwierdzono obiektów o wysokim ryzyku.

Spośród skontrolowanych zakładów produkcji żywności nieprawidłowości stwierdzono w piekarniach i w innych wytwórniach żywności. W ww.obiektach przeprowadzono w sumie 39 kontroli i rekontroli. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano 10 decyzji administracyjnych, w tym 1 dotyczącą unieruchomienia działalności zakładu. W toku działań kontrolnych nałożono 1 mandat karny na kwotę 100,00zł.

W grupie zakładów obrotu żywnością najczęściej stwierdzano nieprawidłowości w sklepach spożywczych. Państwowa Inspekcja Sanitarna w omawianej grupie obiektów przeprowadziła 207 kontroli i rekontroli, w tym 48 kontroli interwencyjnych. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano 95 decyzji administracyjnych, w tym 1 dotyczącą zakazu wprowadzania produktu do obrotu. W toku działań kontrolnych nałożono 20 mandatów karnych na łączną kwotę 2350,00zł.

W grupie zakładów żywienia zbiorowego najczęściej nieprawidłowości stwierdzano w zakładach żywienia zbiorowego otwartego. Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu grajewskiego sprawując nadzór przeprowadzili w omawianej grupie obiektów 120 kontroli i rekontroli, w tym 3 interwencyjne. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny wydał w sumie 81 decyzji administracyjnych w tym 1 dotyczącą zakazu wprowadzania produktów do obrotu.

Osoby winne zaniedbań sanitarno-higienicznych ukarano 12 mandatami karnym na kwotę 1400,00 PLN.

Do najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości w zakładach sektora spożywczego skontrolowanych w roku 2019 należały:

- uchybienia w zakresie realizacji procedur GHP i GMP oraz HACCP,
- brak informacji na temat wykazu składników oferowanych potraw, w tym wyróżnienia składników powodujących alergie lub reakcje nietolerancji,
- brak znakowania w miejscu sprzedaży środków spożywczych oferowanych do sprzedaży luzem,
- niewłaściwe warunki magazynowania, pakowania i sprzedaży,
  - brak szkoleń personelu.
- niewłaściwy stan sanitarno-technicznego pomieszczeń i wyposażenia;
- brak dokumentacji potwierdzającej brak przeciwwskazań do wykonywania prac wymagających kontaktu z żywnością

Pracownicy Państwowej Powiatowej Inspekcji Sanitarnej oprócz kontroli przeprowadzonych z wykorzystaniem arkuszy oceny stanu sanitarnego przeprowadzali również nw. kontrole tematyczne:

1. Ocena prawidłowości znakowania żywności w odniesieniu do spełnienia wymagań określonych rozporządzeniem (WE) Nr 1169/2011 i (WE) Nr 1924/2006 i innymi przepisami szczegółowymi.

2. Ocena prawidłowości funkcjonowania w zakładach kontroli wewnętrznej opartej o procedury GHP, GMP oraz systemu HACCP, uwzględniając elastyczne podejście przewidziane dla niektórych przedsiębiorstw sektora spożywczego, w tym ujęte w Zawiadomieniu Komisji z dnia 30.07.2016 r. w sprawie wytycznych dot. wdrażania systemów zarządzania bezpieczeństwem żywności (Dz. Urz. UE 2016/C 278/1).

3. Ocena realizacji przez przedsiębiorców wymagań rozporządzenia Nr 2073/11 w kontekście spełnienia kryteriów mikrobiologicznych higieny procesu i kryteriów bezpieczeństwa wytwarzanej żywności.

4. Ocena prawidłowości stosowania w zakładach produkcyjnych „dodatków” do żywności.

5. Ocena warunków sanitarnych oraz sposobu żywienia w zakładach zaangażowanych w organizację wypoczynku dzieci i młodzieży na terenie powiatu.

6. Ocena prawidłowości wprowadzania do obrotu żywności suplementów diety i środków specjalnego przeznaczenia.

7. Ocena higieny obrotu artykułami spożywczymi, zachowania łańcucha chłodniczego oraz przestrzegania terminów przydatności do spożycia (dat minimalnej trwałości) wprowadzanej do obrotu żywności.

W związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi podczas kontroli przeprowadzonych w roku 2019 łącznie wydano 186 decyzji administracyjnych oraz nałożono 23 mandaty na łączną kwotę 3850 zł. Ponadto wystosowano 13 wystąpień do przedsiębiorców i kierownictwa zakładów.

2. Ocena jakości zdrowotnej środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością produkowanych i wprowadzanych do obrotu na terenie powiatu grajewskiego.

W roku 2019 łącznie zbadano laboratoryjnie 175 próbek, w tym 156 próbek żywności, 3 próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, 10 próbek sanitarnych, 2 próbki produktu kosmetycznego. Ponadto w celu oznaczenia wartości odżywczej pobrano 4 próbki posiłków.

W **zakładach produkcji żywności** pobrano 34 próbki, w tym 27 próbek żywności i 7 próbek sanitarnych, zakwestionowano 5 próbek lodów z automatu.

W **zakładach obrotu żywnością** pobrano 129 próbek żywności, zakwestionowano 1 próbkę.

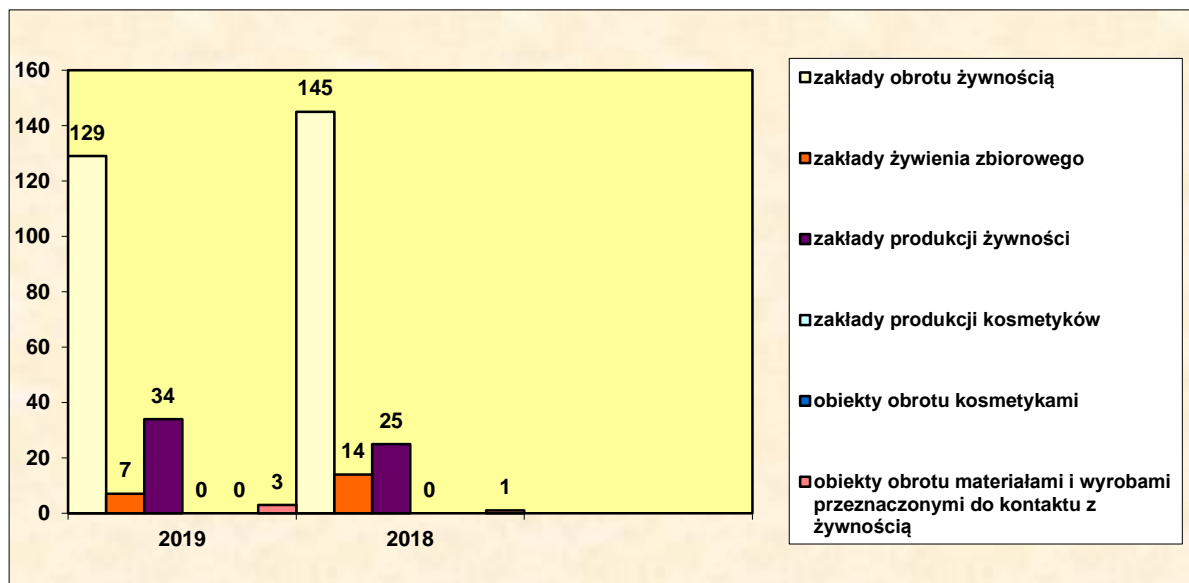
W **zakładach żywienia zbiorowego** pobrano 7 próbek (4 próbki posiłków, 3 próbki sanitarne). Zakwestionowano 4 próbki posiłków.

W **zakładach obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością** pobrano 3 próbki materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, wyników badań nie kwestionowano.

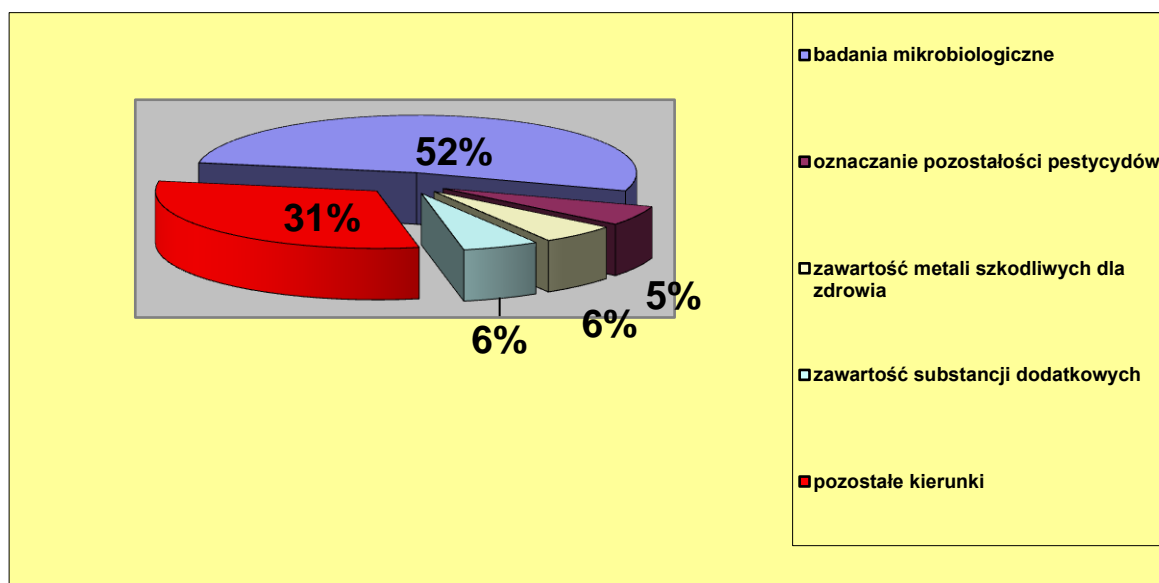
W **zakładach obrotu kosmetykami** pobrano 2 próbki wyrobów kosmetycznych, wyników badań nie kwestionowano.

Szczegółowe informacje odnośnie zbadanych asortymentów i kierunków badań przedstawiono na nw. wykresach.

Liczba próbek pobranych w poszczególnych grupach obiektów w roku 2018 i 2019

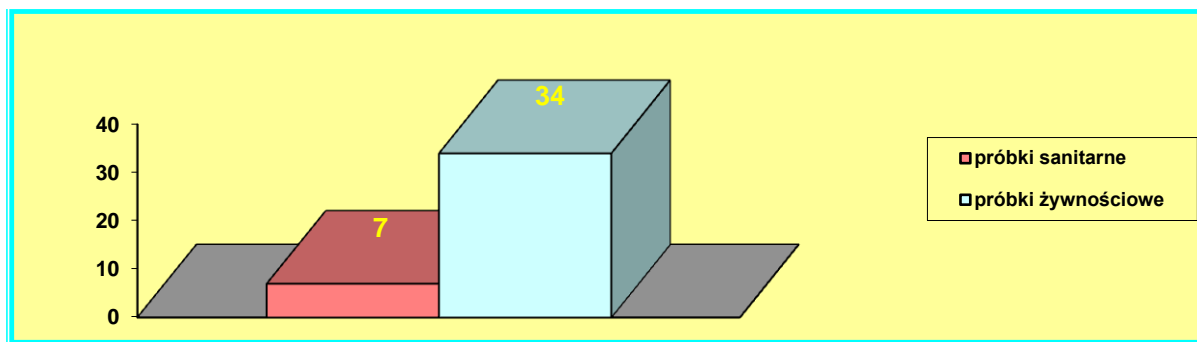

Struktura zbadanych w 2019 roku próbek żywności ze względu na kierunek badań

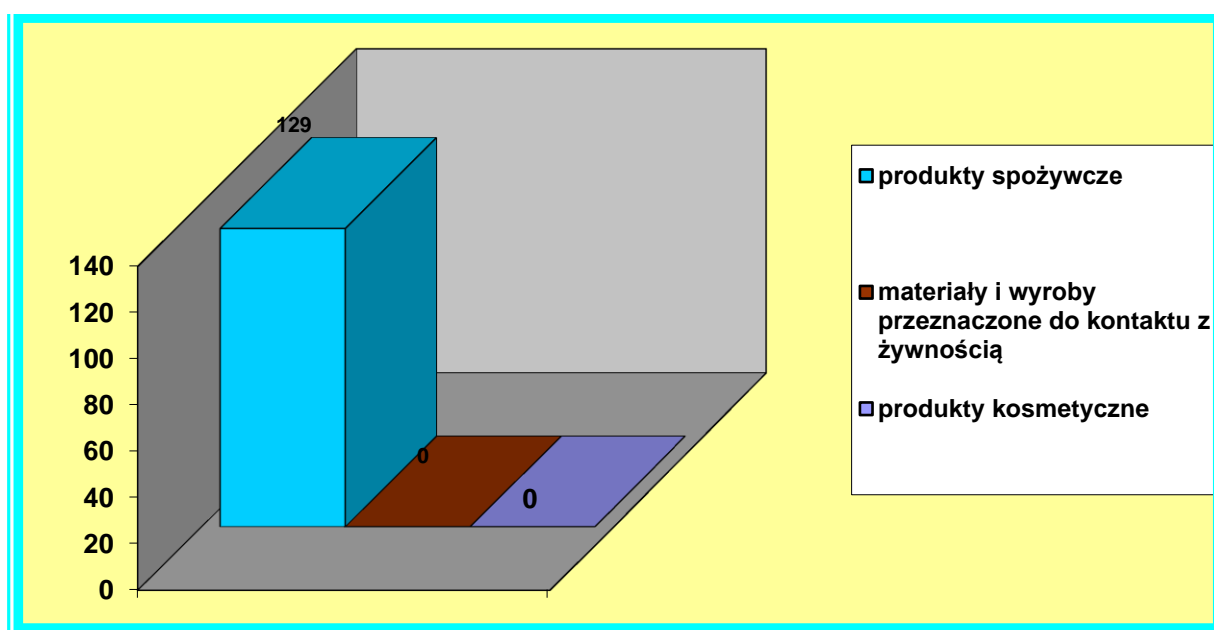

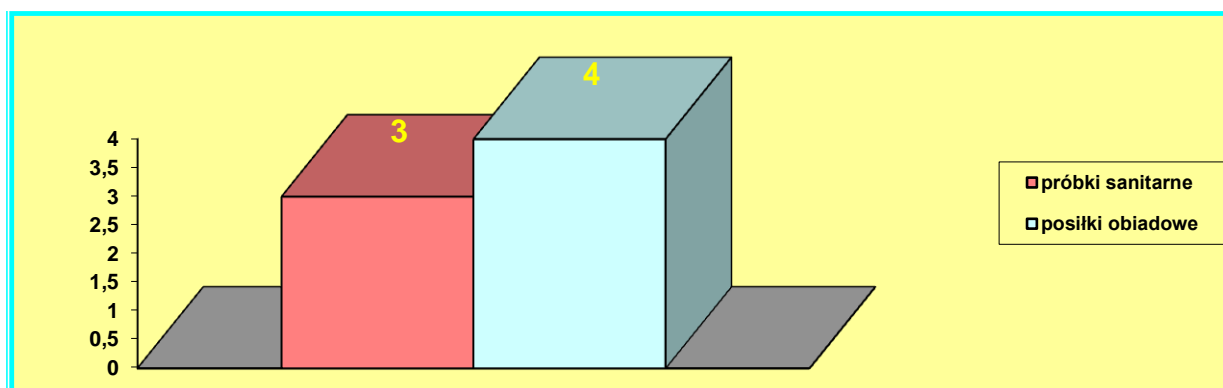
Liczba i asortyment próbek pobieranych w zakładach produkcji żywności w roku 2019

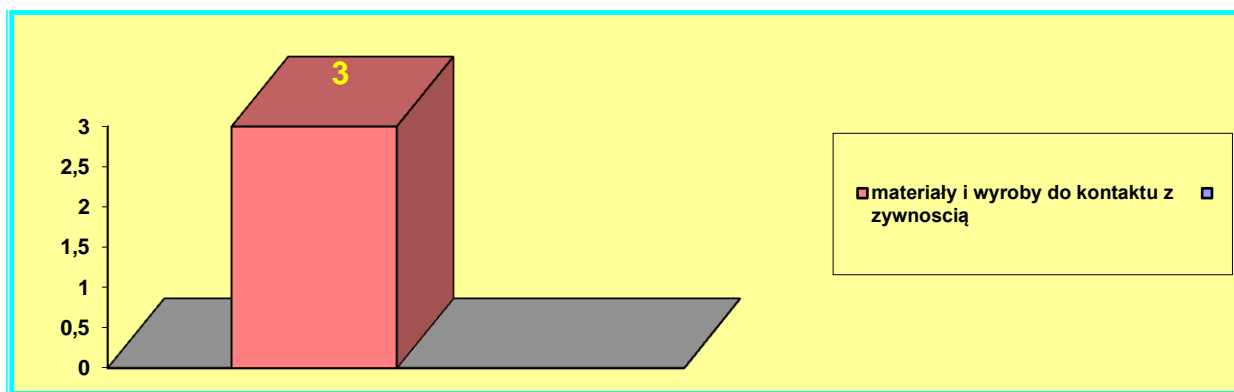
Liczba i asortyment próbek pobranych w zakładach obrotu żywnością w roku 2019

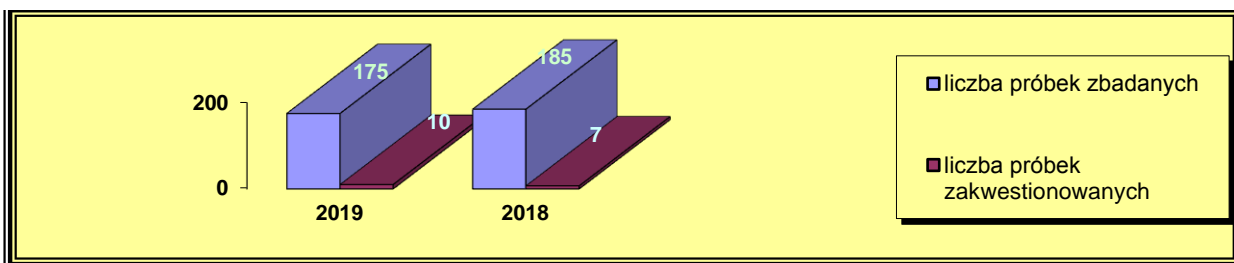
Liczba i asortyment próbek pobranych w zakładach żywienia zbiorowego w roku 2019

Liczba i asortyment próbek pobranych w zakładach obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością w roku 2019

Liczba zbadanych próbek i próbek kwestionowanych ze względu na naruszenie przepisów prawa żywnościowego w stosunku do roku 2018

III. Nadzór nad jakością zdrowotną produktów z importu wwożonych na teren powiatu grajewskiego

W 2019 r. przedsiębiorcy powiatu grajewskiego nie składali do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grajewie wniosków o dokonanie granicznej kontroli sanitarnej partii wyrobu przeznaczonego do kontaktu z żywnością lub partii środka spożywczego dozwolonej substancji dodatkowej/ składnika żywności. W związku z powyższym nie prowadzono kontroli granicznych w miejscach docelowego przeznaczenia.

IV. Ocena sposobu żywienia w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego..

dziennych ocenionych w trakcie kontroli, w tym:

Badaniami sposobu żywienia w 2019 roku objęto 25 obiektów żywienia, co stanowi 53,19% ogółu tego typu zakładów ujętych w ewidencji (w 2018 roku badaniami objęto 34 obiektów, co stanowiło 72,09% wszystkich obiektów tego typu). Ocena sposobu i jakości żywienia przeprowadzono na podstawie 26 jadłospisów dekadowych /tygodniowych/

- 6 jadłospisów w ośrodkach wczasowych,
- 1 jadłospis na koloniach i obozach,
- 10 jadłospisów w szkołach, w tym 5 z żywieniem cateringowym,
- 1 jadłospis w domu opieki społecznej;
- 5 jadłospisów w stołówkach w przedszkolach, w tym 3 z żywieniem cateringowym,
- 1 jadłospis w zakładach usług cateringowych świadczących usługi cateringowe dla pacjentów szpitala oraz szkół i przedszkoli,
- 2 jadłospisy w zakładach żywienia zbiorowego otwartego świadczących usługi w zakresie przygotowywania i dostarczania posiłków obiadowych dla szkół oraz dla wypoczynku letniego.

Zakwestionowano 1 jadłospis w szkole, ze względu na fakt, iż nie podawano potrawy stanowiącej źródło pełnowartościowego białka zwierzęcego – ryb oraz warzyw lub owoców w każdym posiłku. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wystosowano 1 wystąpienie do dyrektora szkoły, w którym opisano wpływ stwierdzonych nieprawidłowości na zdrowie uczniów oraz wskazano na konieczność działań w celu ich wyeliminowania.

W ramach realizacji „**Planu pobierania próbek materiałów do oceny jakości sposobu żywienia**” pobrano 1 próbkę posiłku obiadowego w stołówce szkolnej z żywieniem cateringowym oraz 1 całodzienną rację pokarmową (złożoną z 3 posiłków) w zakładzie usług cateringowych przeznaczoną dla pacjentów Szpitala Ogólnego w Grajewie (dieta podstawowa).

Wyniki badań wykazały przekroczenie dopuszczalnych różnic między obliczeniami teoretycznymi a wynikami uzyskanymi na drodze analizy chemicznej próbki posiłku obiadowego pobranego w stołówce dla energii z węglowodanów i tłuszczów.

Z kolei wyniki badań laboratoryjnych w ww. zakresie dotyczące posiłków wchodzących w skład racji pokarmowej wykazały odstępstwa przekraczające +/- 10% w przypadku śniadania dla energii, tłuszczów i węglowodanów, w przypadku obiadu dla energii, białka, tłuszczów i węglowodanów, w przypadku kolacji dla białka, tłuszczów i węglowodanów. Analiza rozkładu procentowego energii w badanych posiłkach całodzienniej racji pokarmowej wykazała przekroczenie dopuszczalnych poziomów w przypadku obiadu stwierdzono zaniżony udział energii ogółem 33%, zawyżony udział energii z białka, który stanowił 21% (podczas gdy zgodnie z zaleceniami udział energii ogółem powinien stanowić 35-40%, energii z białka w obiedzie powinien wynosić 10-20%), ponadto w kolacji, która dostarczyła 34% energii ogółem, 48% energii z tłuszczu, 40% energii z węglowodanów (podczas gdy zgodnie z zaleceniami udział energii ogółem z kolacji powinien wynosić 20-30%, udział energii z tłuszczu 20-35%, udział energii z węglowodanów 45-65%). W obu przypadkach stwierdzono zawyżoną zawartość NaCl.

W całodzienniej racji pokarmowej oznaczono zbyt niską zawartość wapnia- 565mg i żelaza -10,1mg, których zalecane dzienne spożycie to odpowiednio: 800mg (wapnia) i 14mg (żelazo).W zakładzie usług cateringowych pobrano materiały do oceny teoretycznej (zestawienie dekadowe) żywienia pacjentów szpitala w Grajewie. W ocenianej dekadzie wartość energetyczna była zgodna ze średnim zapotrzebowaniem danej grupy żywionych (106% realizacji). Zawartość żelaza była zgodna z zalecanym spożyciem grupy (92% realizacji). Natomiast zawartość witaminy C była niezgodna z zalecanym spożyciem grupy (66% realizacji). Zawartość wapnia była prawidłowa w stosunku do średniego

zapotrzebowania w tej grupie (85% realizacji). Udział energii z białka (15%), tłuszczu (29%) i węglowodanów (56%) jest właściwy w stosunku do założonych kryteriów/norm.

W związku z powyższym wystosowano 1 wystąpienie do dyrektora szkoły, 1 wystąpienie do zakładu cateringowego zaopatrującego stołówkę szkolną i 1 wystąpienie do zakładu usług cateringowych informujące o stwierdzonych nieprawidłowościach i wpływie na zdrowie oraz wskazujące na konieczność podjęcia działań korygujących w celu wyeliminowania zaistniałych uchybień

V. Działalność administracyjna i represyjna będąca wynikiem urzędowych kontroli żywności na przestrzeni lat 2016-2019

Rok	Ilość obiektów ewidencji	Ilość przeprowadzonych kontroli	Ilość wydanych decyzji	Ilość mandatów	Suma mandatów
2016	545	393	242	18	3350
2017	520	403	189	18	2800
2018	515	382	181	26	3950
2019	490	373	186	23	3850

VI. Wnioski

1. W roku 2019 stan techniczno- sanitarny skontrolowanych zakładów, które zostały ocenione w oparciu o kryteria ujęte w arkuszu oceny zakładu w większości grup obiektów nie uległ pogorszeniu w stosunku do roku poprzedniego, podobnie jak w roku 2018 nie stwierdzono zakładów niezgodnych, jednak w dalszym ciągu stwierdza się nieprawidłowości. W związku z powyższym konieczna jest kontynuacja działań mających na celu mobilizację przedsiębiorców do poprawy sytuacji w powyższym zakresie, a także konsekwentne egzekwowanie od przedsiębiorców nakładanych obowiązków prawa żywnościowego.

2. W stosunku do roku 2018 nieznacznie zwiększył się odsetek próbek kwestionowanych. Kwestionowane próbki pobrane były w zakładzie produkcji, zakładach żywienia zbiorowego i zakładzie obrotu.

3. W porównaniu do roku 2018 nie stwierdzono istotnych zmian odnośnie wdrożenia systemu GHP/GMP i HACCP, tym niemniej występują zakłady, w których nie wdrożono systemów. W związku z powyższym konieczne są dalsze działania w kierunku mobilizowania przedsiębiorców do wdrażania systemów GHP/GMP i HACCP.

4. W roku 2019 nie stwierdzono istotnych zmian jakości żywienia w placówkach zlokalizowanych na terenie powiatu grajewskiego, o czym świadczy tylko nieznaczne zmniejszenie odsetka kwestionowanych jadłospisów. W związku z powyższym należy kontynuować działania w wyżej wymienionym zakresie.

EPIDEMIOLOGIA

Ocena podmiotów wykonujących działalność leczniczą w zakresie stanu sanitarno-technicznego, przestrzegania reżimu p/epidemicznego, wykonawstwa szczepień ochronnych i zapobiegania chorobom zakaźnym.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Grajewie sprawuje bieżący nadzór sanitarny nad podmiotami wykonującymi działalność leczniczą na terenie powiatu grajewskiego. W 2019 roku pełniono nadzór nad podmiotami w liczbie: 41, w tym:

Działalność lecznicza wykonywana przez podmioty lecznicze

- przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria – 17
- zakłady rehabilitacji leczniczej – 2
- inne zakłady opieki zdrowotnej – 2

Działalność lecznicza wykonywana przez praktykę zawodową

- indywidualne praktyki lekarskie ogółem – 14
  - w tym indywidualne praktyki lekarzy dentystów – 8
- indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie ogółem – 5
  - w tym indywidualne specjalistyczne praktyki lekarzy dentystów – 1
- indywidualne specjalistyczne praktyki pielęgniarek – 1

Podmioty lecznicze oceniane były w zakresie stanu sanitarno-technicznego, przestrzegania reżimu p/epidemicznego, w tym prawidłowości prowadzonych procesów sterylizacji, dezynfekcji i postępowania z odpadami niebezpiecznymi pochodzenia medycznego.

W 2019 roku pracownicy Sekcji Epidemiologii Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Grajewie przeprowadzili 28 kontroli sanitarnych w podmiotach wykonujących działalność leczniczą. Stan techniczny pomieszczeń i urządzeń wykorzystywanych przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych przez podmioty wykonujące działalność leczniczą należy określić jako dobry.

W 2019 roku nie wydano decyzji zobowiązujących do poprawy stanu sanitarno-technicznego.

Na dzień 31.12.2019 r. w PSSE w Grajewie zarejestrowanych było 20 autoklawów w nadzorowanych placówkach.

W trakcie przeprowadzanych kontroli stwierdzono, że sterylizacja prowadzona jest skutecznie, zgodnie z opracowanymi procedurami. Dokumentacja z powyższego zakresu jest kompletna we wszystkich placówkach i archiwizowana.

Podmioty, które nie wykonują sterylizacji we własnym zakresie zawarły umowy na sterylizację narzędzi z placówkami posiadającymi system zarządzania jakością ISO.

We wszystkich nadzorowanych placówkach stosowane są właściwe opakowania sterylizacyjne, przestrzegane są daty przechowywania sprzętu po sterylizacji.

Podczas prowadzonego nadzoru nad podmiotami wykonującymi działalność leczniczą stwierdzono, że preparaty dezynfekcyjne występowały w wystarczających ilościach, przechowywane były prawidłowo, daty ważności środków dezynfekcyjnych były aktualne, ponadto były stosowane zgodnie z zaleceniami producentów i opracowanymi procedurami dotyczącymi stosowania środków dezynfekcyjnych.

Pojemniki do dezynfekcji narzędzi wielorazowego użytku spełniały niezbędne wymagania, były wykonane z materiałów trwałych, przykrywane, z wyjmowanymi sitami, wielkością dopasowane do ilości dezynfekowanego wsadu. Pojemniki opatrzone były datą sporządzenia środka dezynfekcyjnego, informacją o rodzaju i stężeniu użytego preparatu, co było potwierdzone podpisem osoby sporządzającej roztwór. W kontrolowanych podmiotach leczniczych nie stwierdzono zaniedbań w zakresie prowadzonych procesów dezynfekcji.

Sprzątaniem i dezynfekcją pomieszczeń we wszystkich placówkach medycznych zajmują się pracownicy medyczni. Sprzątanie odbywa się zgodnie z opracowanymi procedurami, przy użyciu właściwego sprzętu i odpowiednio dobranych środków myjąco-dezynfekujących.

Gospodarka odpadami medycznymi prowadzona jest prawidłowo w miejscu ich wytwarzania i składowania. Wszystkie skontrolowane placówki, w których wytwarzane są odpady medyczne spełniają wymagania zawarte w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 5 października 2017 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z odpadami medycznymi.

Nadzorowane przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Grajewie podmioty wykonujące działalność leczniczą prowadzą kontrole wewnętrzne w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych. Kontrole prowadzone są prawidłowo oraz zgodnie z obowiązującymi terminami. Powyższe czynności opisywane są w raportach z kontroli wewnętrznej przez osoby przeprowadzające kontrolę, a dokumentacja przechowywana jest w siedzibach zakładów opieki zdrowotnej.

Choroby zakaźne

Na terenie powiatu grajewskiego sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych w 2019 r. była stabilna. Największy spadek zachorowań odnotowuje się w przypadku grypy. W 2018 roku wystąpiło 3471 przypadków zachorowań, w roku 2019 liczba odnotowanych zachorowań wynosi 2467. W stosunku do ubiegłego roku liczba zgłoszeń zachorowań spadła o 1004 przypadki. Spadek zachorowań odnotowują się również w przypadku boreliozy. W 2018 r. było 75 przypadków zachorowań, natomiast w 2019 r. – 50. W przypadku zachorowań na ospę wietrzną odnotowuje się znaczny wzrost liczby zachorowań w stosunku do roku 2018. W 2018 r. było 144 zachorowania, a w 2019 r. – 233.

SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA Z TERENU POWIATOWEJ STACJI SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNEJ W GRAJEWIE ZA 2019 r.

Lp	Jednostka chorobowa	Zachorowania	Wskaźnik zapadalności
1.	Salmonellozy zatrucia pokarmowe	8	16,835
2.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez <i>Clostridium difficile</i>	12	25,25
3.	Wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy	41	86,283
4.	Wirusowe zakażenia jelitowe inne określone (adenowirusy)	6	12,626
5.	Wirusowe zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2	33	69,447
6.	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	4	8,417
7.	Bąblowica (echinokokoza)	1	2,104
8.	Krztusiec	2	4,208
9.	Płonica (szkarlatyna)	19	39,98
10.	Zapalenie mózgu inne i nieokreślone	1	2,104
11.	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i> , inwazyjna – róża	1	2,104
12.	Kiła (późna)	1	2,104
13.	Wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez norowirusy	21	44,193
14.	Borelioza (choroba z Lyme)	50	105,22

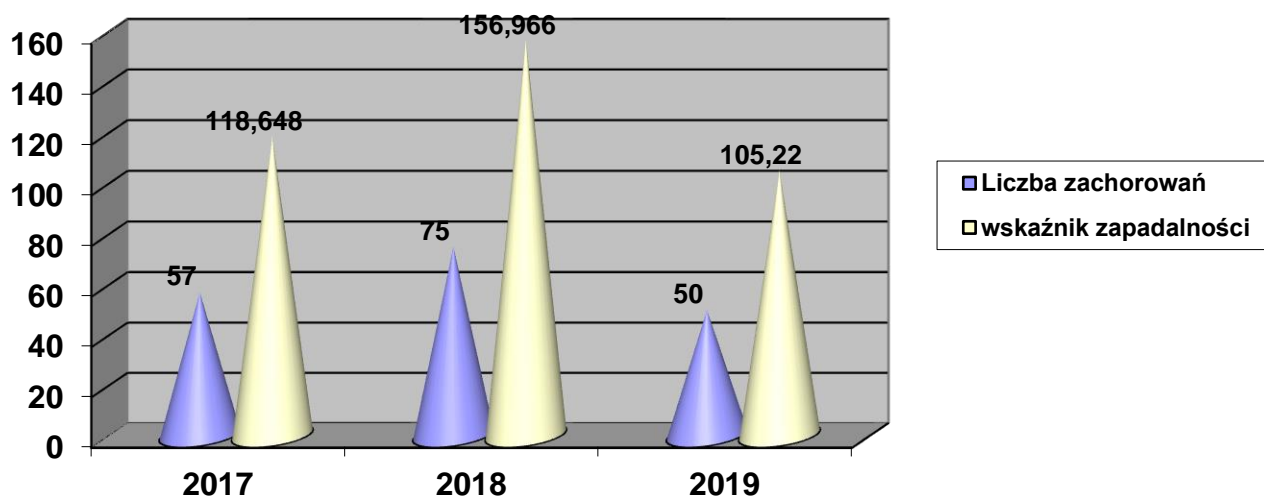
15.	Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień	11	23,149
16.	Kleszczowe zapalenie mózgu	2	4,208
17.	Ospa wietrzna	233	490,34
18.	Wirusowe zapalenie wątroby typu B – przewlekłe i BNO	6	12,626
19.	Wirusowe zapalenie wątroby typu C- przewlekłe i BNO	4	8,417
20.	Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)	5	10,522
21.	Wirusowe zapalenie opon mózgowych (enterowirusowe)	4	8,417
22.	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO o prawdopodobnym zakaźnym pochodzeniu w tym u dzieci do lat 2	4	8,417
23.	Rzeżączka	1	2,104
24.	Grypa – podejrzenia i zachorowania	Ogółem – 2.467	5191,716
		0-4 – 522	1098,531
		5-14 – 566	1191,127
		15-64 – 863	1816,153
		65> 516	1085,904

1. Zachorowalność na boreliozę w latach 2017-2019

rok	Liczba zachorowań	Wskaźnik zapadalności na 100 tys. mieszkańców
2017	57	118,648
2018	75	156,966
2019	50	105,220

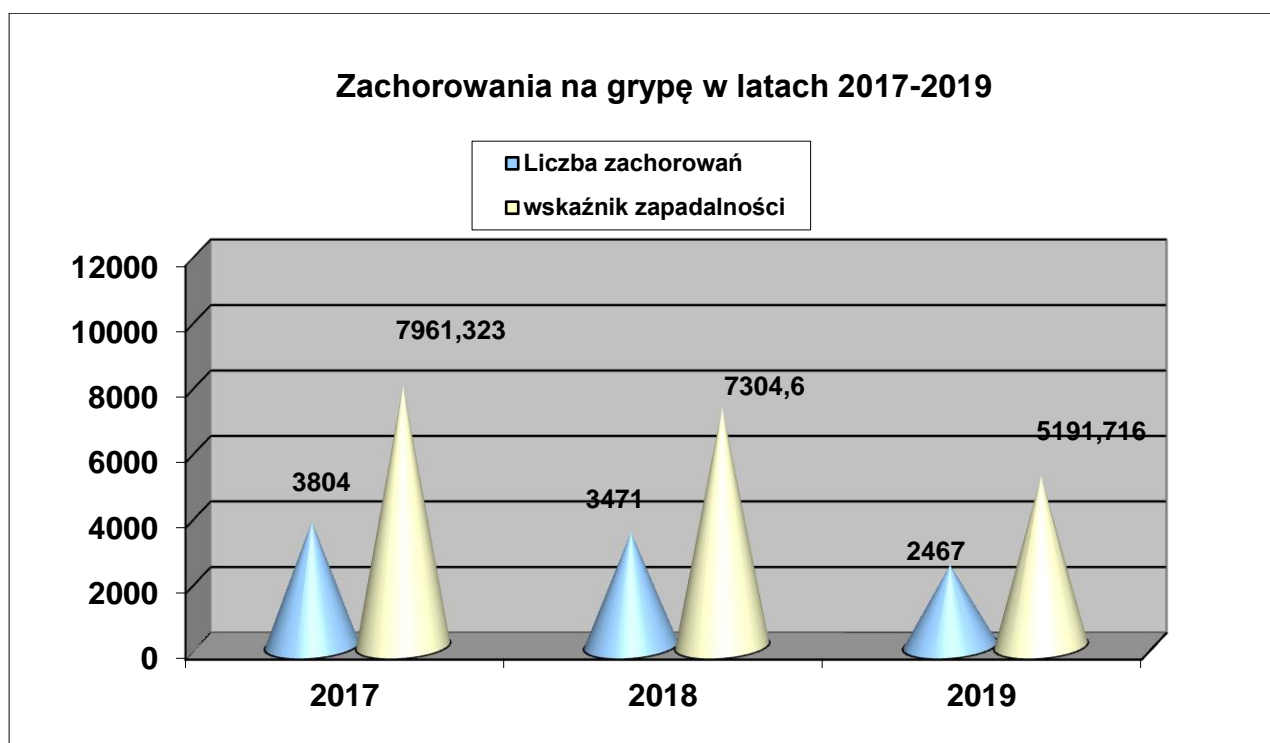
Zachorowania na boreliozę w latach 2017/2019

Powiat grajewski jest terenem endemicznym dla boreliozy, zachorowania są związane z istnieniem terenów przyrodniczych, w których krążą przenoszące zakażenia kleszcze, w 2019 r. możemy zaobserwować spadek zachorowań na boreliozę w stosunku do 2018 roku.

2. Zachorowalność na grypę w latach 2017-2019

rok	Liczba zachorowań	Wskaźnik zapadalności na 100 tys. mieszkańców
2017	3804	7961,323
2018	3471	7304,600
2019	2467	5191,716

Na podstawie przedstawionego wykresu możemy stwierdzić, iż w 2019 r. wystąpił spadek zachorowań na grypę, wzmożoną zachorowalność odnotowano w okresie od listopada do marca. **Od 01.01.2019 r. do 31.12.2019 r.** zarejestrowano **łącznie 2467** zachorowań na grypę w poszczególnych grupach wiekowych:

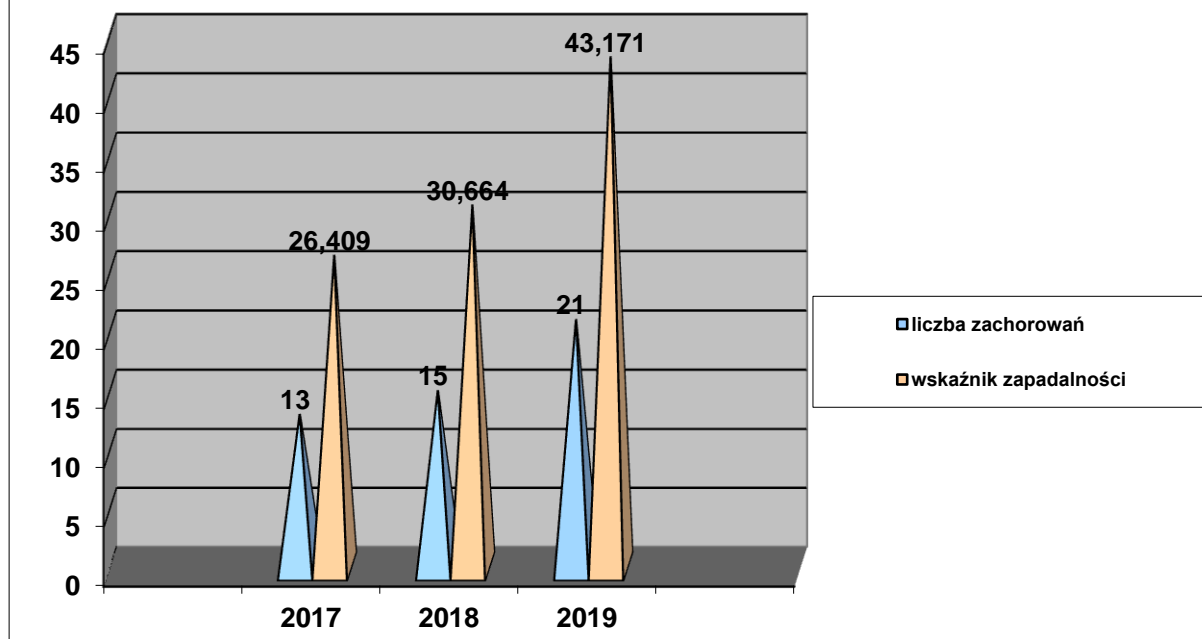
- 0-4 – 522
- 5-14 – 566
- 15-64 – 863
- 65> 516

Według MZ-54 sprawozdania rocznego ze szczepień ochronnych za rok 2019 na terenie powiatu grajewskiego zaszczepiło się p/grypie sezonowej 854 osoby w różnych przedziałach wiekowych.

3. Zachorowalność na Salmonellozy – zatrucia pokarmowe w latach 2017-2019

rok	Liczba zachorowań	Wskaźnik zapadalności na 100 tys. mieszkańców
2017	25	52,038
2018	12	25,114
2019	8	16,835

Zachorowania na Salmonellozy - zatrucia pokarmowe w latach 2013/2015

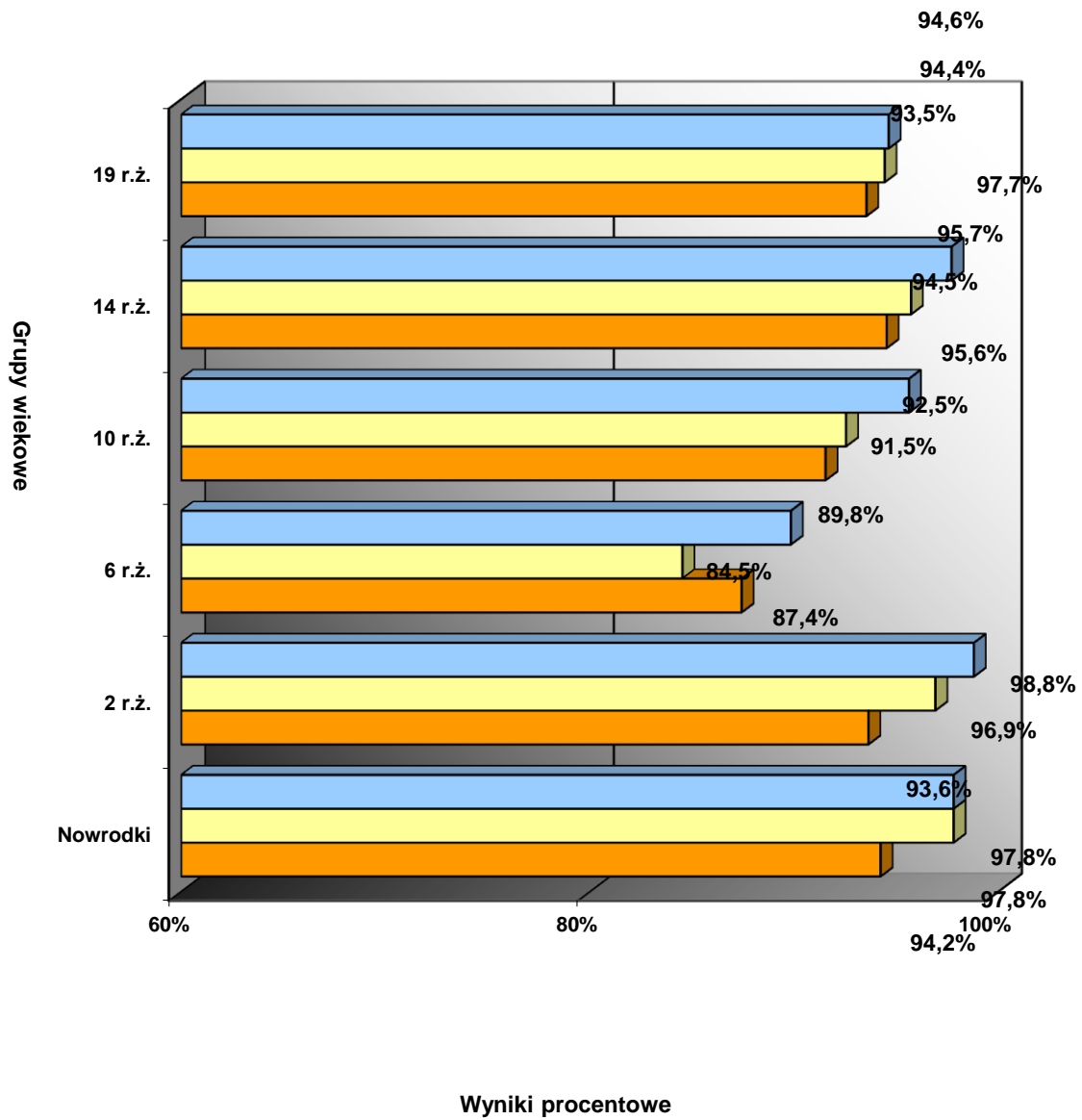

Na przestrzeni 3 lat obserwuje się spadek zachorowań na zakażenia wywołane pałeczkami Salmonella. Ilość zachorowań w 2019 r. jest mniejsza w stosunku do roku poprzedniego. Wiek osób zakażonych waha się od 8 roku życia do 47 roku życia. Wśród tych zachorowań nie wystąpiły rodzinne, ani zbiorowe ogniska zatruc pokarmowych.

Wykonawstwo szczepień ochronnych

Na terenie powiatu grajewskiego znajduje się 19 punktów szczepień. W 2019 roku z zakresu szczepień ochronnych przeprowadzono ogółem 8 kontroli. Szczepienia ochronne realizowane były zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych, łącznie wykonano 3603 szczepienia ochronne w ramach szczepień obowiązkowych dzieci i młodzieży. Do PSSE w Grajewie zgłoszony został 1 niepożądany odczyn poszczepienny.

Zaszczepialność dzieci i młodzieży w latach 2017-2019

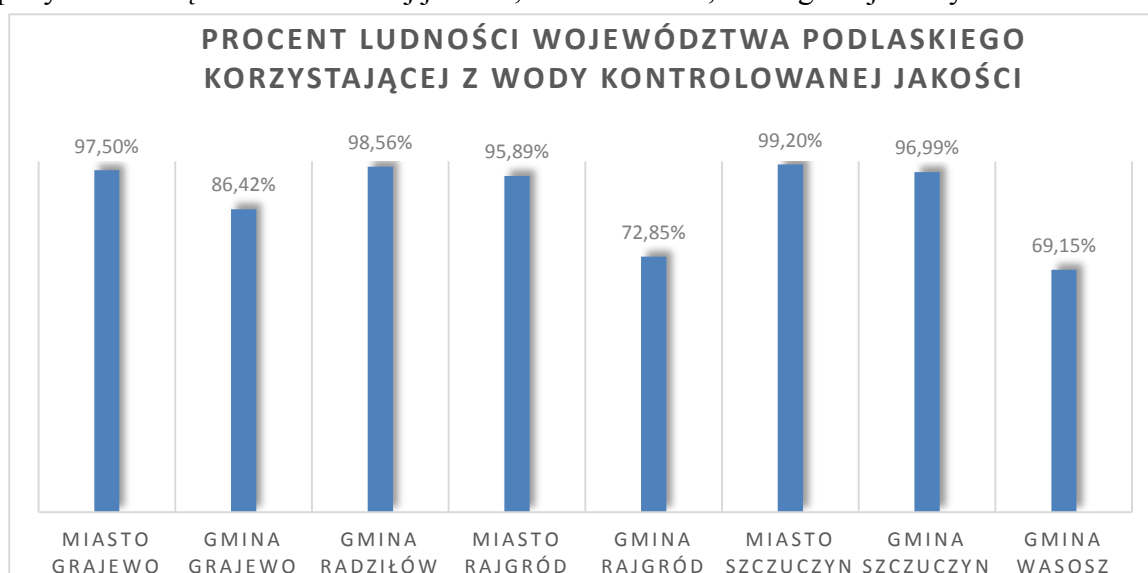
Sprawozdanie opisowe z działalności Higieny Komunalnej za 2019 rok w Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Grajewie

Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz indywidualne urządzenia wodociągowe

W roku 2019 PPIS w Grajewie obejmował nadzorem 14 wodociągów. W ramach monitoringu jakości wody do spożycia skontrolowano 14 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę, w których prowadzony był monitoring parametrów grupy A i monitoring parametrów grupy B, w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego, a także w ramach kontroli wewnętrznej. Próby wody do badań laboratoryjnych pobierano zgodnie z harmonogramem na rok 2019.

W 2019 roku powiat grajewski zamieszkiwało 47518 osób, spośród których 44287 osób spożywało wodę o kontrolowanej jakości, co stanowi 93,03% ogólnej liczby mieszkańców.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego wody przeznaczonej do spożycia zaplanowano **32 próby** w ramach monitoringu parametrów grupy A oraz **8 prób** w ramach monitoringu parametrów grupy B. Wszystkie zaplanowane próby zostały pobrane. Dodatkowo pracownicy pobrali **4 próby** w ramach kontroli sprawdzających.

Ponadto administratorzy wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę, realizując kontrolę wewnętrzną pobrali **66 prób** wody przeznaczonej do spożycia w ramach monitoringu parametrów grupy A i **15 prób** wody w ramach monitoringu parametrów grupy B.

We wszystkich obiektach przeprowadzono kontrole kompleksowe tj. **14 kontroli**.

Analiza poszczególnych parametrów i wskaźników wykazała, że wśród przyczyn kwestionowania jakości wody wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę do spożycia była

ogólna liczba mikroorganizmów – w 1 wodociągu (9,3% ludności spożywającej wodę kontrolowaną).

W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości prowadzono postępowanie administracyjno-egzekucyjne

wydano ogółem **6 decyzji** w tym:

1 decyzję prolongującą,
 3 decyzji płatniczych,
 1 decyzję na stan techniczny,
 1 decyzję na przekroczenia mikrobiologiczne – warunkowa przydatność wody do spożycia.
 Administratorzy wodociągów wdrażali działania naprawcze, a kontrola urzędowa potwierdzała ich skuteczność. Wydano **68** ocen okresowych o jakości wody przeznaczonej do spożycia i **6** ocen obszarowych rocznych o jakości wody przeznaczonej do spożycia.

W 2019r. pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grajewie było również **8** indywidualnych ujęć wody. Administratorzy tych obiektów realizując kontrolę wewnętrzną pobrali **28 prób** wody przeznaczonej do spożycia w ramach monitoringu parametrów grupy A oraz **5 prób** wody w ramach monitoringu parametrów grupy B.

W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości prowadzono postępowanie administracyjno-egzekucyjne

wydano ogółem **6 decyzji** w tym:

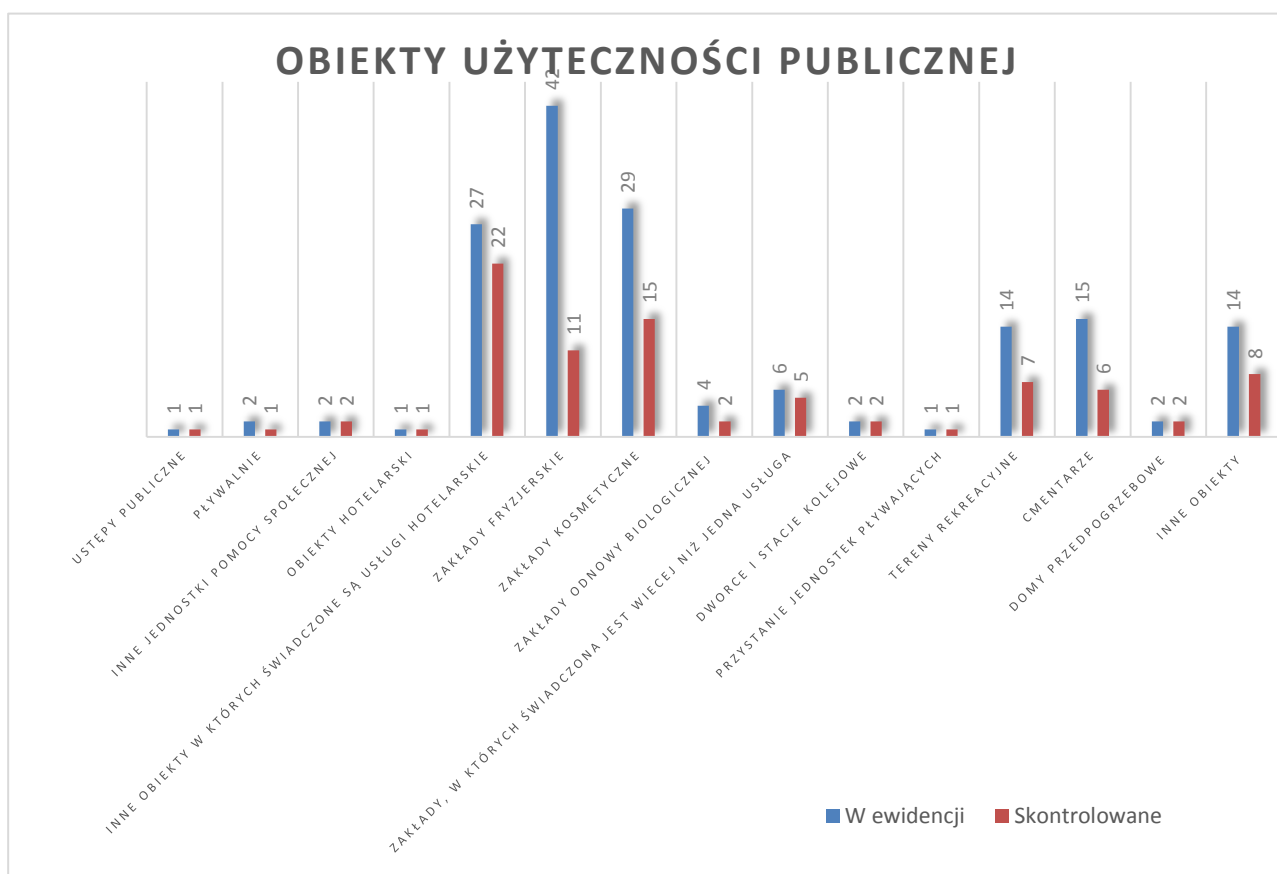
3 decyzje płatnicze,
 1 decyzję wygaszającą,
 2 decyzje prolongujące.

Wydano **20** ocen okresowych o jakości wody przeznaczonej do spożycia i **7** ocen obszarowych rocznych o jakości wody przeznaczonej do spożycia.

Obiekty użyteczności publicznej

W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grajewie znajdowały się **164** obiekty pełniące funkcję użyteczności publicznej. Spośród ogólnej liczby obiektów objętych ewidencją w 2019 roku, skontrolowano 88 obiektów, 5 obiektów świadczących usługi hotelarskie oceniono jako złe pod względem higieniczno-sanitarnym i technicznym .

Ustępy publiczne i ogólnodostępne

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grajewie w 2019r. znajdował się **1** ustęp publiczny. Przeprowadzone kontrole nie wykazały uchybień.

Pływalnie kryte

Na terenie powiatu w roku 2019 znajdowały się **2** pływalnie: przy Pensjonacie „Raj” w Rajgrodzie (działająca od lutego 2015 roku) oraz Pływalnia Miejska w Grajewie (działająca od października 2015 roku).

Pływalnia przy Pensjonacie „Raj” w Rajgrodzie od dnia 10.01.2017r. pozostaje zamknięta. Z Pływalni Miejskiej w Grajewie w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano **6 prób** wody do badań laboratoryjnych. Badanie wykazało przekroczenie parametru chloroform w jacuzzi oraz w wodzie wprowadzanej do niecki basenowej (jacuzzi) z systemu cyrkulacji. Przeprowadzone działania naprawcze doprowadziły wodę do dobrej jakości.

W ramach kontroli wewnętrznej zarządca pływalni dwa razy w miesiącu pobierał wodę do badań laboratoryjnych (łącznie **144 próby** wody). Przeprowadzane badania wykazały przekroczenie parametru chloroform oraz Σ THM. Przeprowadzane na bieżąco działania naprawcze doprowadziły wodę do dobrej jakości.

Kąpieliska i miejsca wykorzystywane do kąpieli

W roku 2019r. zarejestrowano **2** miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli. Próby pobierane były przez organizatora miejsca. Jakość wody w zbadanych parametrach zastrzeżeń nie budziła. Wydano **4 oceny** jakości wody przydatnej do kąpieli.

Domy pomocy społecznej, inne placówki organizacyjne pomocy społecznej i placówki zapewniające całodobową opiekę oraz noclegownie i domy dla bezdomnych

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grajewie w 2019r. znajdowały się **2** obiekty pomocy społecznej (**1** Środowiskowy Dom Samopomocy, **1** Dom Dziennego Pobytu - Klub Seniora). Kontrole w/w obiektów nie wykazały uchybień.

Obiekty hotelarskie

W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grajewie w 2019r. był **1** Pensjonat „Raj”

w Rajgradzie. Przeprowadzona kontrola kompleksowa nie wykazała uchybień.

Inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie

W 2019r. w ewidencji było **27** obiektów noclegowych (w tym 7 ośrodków wczasowych, 12 pokoi noclegowych, 8 gospodarstw agroturystycznych).

Dokonano **22** kontroli:

- **6** kontroli kompleksowych **ośrodków wczasowych**. Stan sanitarno – techniczny w **1** skontrolowanym obiekcie był dobry, natomiast w **5** obiektach był zły.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

- ✓ stanu sanitarno – technicznego stelaży kabin prysznicowych oraz armatury prysznicowej
- ✓ stanu sanitarno – technicznego podłóg i wykładzin
- ✓ stanu sanitarno – technicznego sufitów, ścian i stopni schodów
- ✓ stanu sanitarno – higienicznego poduszek i materaców
- ✓ stanu sanitarno – higienicznego kratki wentylacyjnych
- ✓ stanu sanitarno – higienicznego wykładzin
- ✓ stanu sanitarno – higienicznego drzwi

- **11** kontroli kompleksowych **pokoi noclegowych** – uchybień nie stwierdzono
- **5** kontroli kompleksowych **gospodarstw agroturystycznych** – uchybień nie stwierdzono.

Nie dokonano kontroli w **3** obiektach (gospodarstwa agroturystyczne) ponieważ obiekty zawiesiły działalność.

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej i inne, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z ww. usług

W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grajewie w roku 2019 ujętych było **81** obiektów świadczących usługi, tj.: **42** zakłady fryzjerskie (3 zakłady rozpoczęły działalność, 1 zakład zdjęto z ewidencji), **29** zakładów kosmetycznych (4 zakłady rozpoczęły działalność, 1 zakład zdjęto z ewidencji), **4** zakłady odnowy

biologicznej (1 zakład rozpoczął działalność, 1 zakład zdjęto z ewidencji), **6** obiektów świadczących łącznie więcej niż jedną usługę (1 zakład zdjęto z ewidencji). W 2019 roku zaplanowano do kontroli **40** obiektów będących pod nadzorem. Przeprowadzono **32** kontrole. W grupie tej nie stwierdzono obiektów ze złym stanem higieniczno-sanitarnym i technicznym.

Dworce autobusowe, dworce i stacje kolejowe

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grajewie w 2019r. znajdowały się **2** stacje kolejowe (przystanki PKP). Stan sanitarno-techniczny kontrolowanych przystanków nie budził zastrzeżeń.

Przystanie jednostek pływających rekreacyjnych i sportowych

W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grajewie w roku 2019 ujęta była 1 przystań jednostek pływających rekreacyjnych i sportowych. Stan sanitarno-techniczny nie budził zastrzeżeń.

Tereny rekreacyjne

W 2019 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Grajewie obejmował nadzorem 14 terenów rekreacyjnych dla dzieci – przeprowadzono kontrole 7 terenów rekreacyjnych, ze zwróceniem szczególnej uwagi na miejsca wypoczynku dla dzieci (stan techniczny urządzeń małej architektury, stan sanitarno – techniczny piaskownic m.in. częstotliwość wymiany piasku). Nie

skontrolowano 7 terenów rekreacyjnych, ponieważ zostały objęte nadzorem pod koniec 2019r. Naruszeń nie stwierdzono.

Cmentarze

W ewidencji PSSE w Grajewie było 15 cmentarzy, skontrolowano 7 cmentarzy (8 nie ujęto w planach kontroli na 2019 rok). Podczas kontroli nie stwierdzono naruszeń sanitarno – technicznych.

Domy przedpogrzebowe

W ewidencji w 2019 roku znajdowały się 2 obiekty zarejestrowane jako domy przedpogrzebowe oraz 1 obiekt posiadający jedynie środki transportu do przewozu zwłok. Kontrole w/w obiektów nie wykazały uchybień.

Inne obiekty

W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grajewie w 2019r. znajdowało się 14 innych obiektów:

- 1 poczekalnia PKS – skontrolowano, nie stwierdzono naruszeń,
- 1 przystanek PKS – skontrolowano, nie stwierdzono naruszeń,
- 5 stacji paliw – zaplanowano i skontrolowano 3 stacje paliw, nie stwierdzono naruszeń,
- 1 pralnia Chemiczna - Magiel Elektryczny – nie ujęta w planie kontroli na 2019r.
- 4 obiekty sportowe (2 stadiony miejskie i 2 hale sportowe) – zaplanowano i skontrolowano 3 obiekty, uchybień nie stwierdzono,
- 1 Grajewskie Centrum Kultury (Dom Kultury i Kino) – nie ujęto w planie kontroli na 2019r.
- 1 GCK „Klub Hades” – nie ujęto w planie kontroli na 2019r.

Zakłady opieki zdrowotnej

W 2019r. pracownicy Higieny Komunalnej PSSE w Grajewie brali udział w kontrolach prowadzonych przez pracowników Sekcji Epidemiologii: **2** obiektów należących do NZOZ „Medicus” (w Grajewie i w Rajgrodzie), **1** obiektu należącego do s.c. „Fenix” w Grajewie, **1** obiektu – Filia Pogotowia Ratunkowego w Grajewie podlegającego pod Wojewódzką Stację Pogotowia Ratunkowego SPZOZ w Łomży oraz **1** obiektu – Instytut Zdrowia i Urody „Esteticon” w Grajewie. Kontrole w/w obiektów nie wykazały uchybień.

Postępowaniem ze zwłokami i szczątkami ludzkimi.

Do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grajewie wpłynęło **11 wniosków** o ekshumację.

Zgodnie z procedurą – wydano **11 decyzji** zezwalających na ekshumację, z czego jedna została w całości uchylona i przekazana do ponownego rozpatrzenia przez Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku. Prowadzono na bieżąco nadzór nad ekshumacją zwłok, dokonano **4 kontroli**. Na bieżąco wydawano zezwolenia na sprowadzenie zwłok i szczątków ludzkich z zagranicy, łącznie wydano **13 postanowień** z pozytywną opinią.

Nadzór nad stanem sanitarnym miast i gmin

- współpracowano z jednostkami samorządowymi (dokonywano analiz na potrzeby władz samorządowych) – informowano o jakości wód z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia - wystawiono **68 ocen** o jakości wody przeznaczonej do spożycia oraz **6 obszarowych ocen** jakości wody przeznaczonej do spożycia;
- rozpatrzono **9 wniosków** o wydanie zezwolenia na organizowanie imprez masowych – wydano **9 pozytywnych opinii**.

HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY

STAN SANITARNO-HIGIENICZNY PLACÓWEK NAUCZANIA I WYCHOWANIA ORAZ PLACÓWEK WYPOCZYNKU DZIECI I MŁODZIEŻY NA TERENIE POWIATU GRAJEWSKIEGO W 2019 ROKU.

W 2019 roku pod nadzorem Higieny Dzieci i Młodzieży Powiatowej Stacji Sanitarnej Epidemiologicznej w Grajewie na terenie powiatu grajewskiego znajdowało się wg stanu na 31 grudnia 2019r: 39 stałych obiektów oświatowo-wychowawczych (1 żłobek, 18 przedszkoli/innych form wychowania przedszkolnego, 16 szkół podstawowych samodzielnych, 3 zespoły szkół, w skład których wchodzi: 3 przedszkola + 3 szkoły podstawowe) i 1 szkoła muzyczna. Skontrolowano 36 obiektów oświatowo-wychowawczych, 1 placówkę pracy pozaszkolnej (szkoła muzyczna) oraz 39 placówek wypoczynku dzieci i młodzieży (5 placówek zimowego wypoczynku i 34 placówek letniego wypoczynku).

Łącznie w 2019 r. dokonano 87 kontroli, wydano 9 decyzji administracyjnych (merytorycznych), w tym 4 zmieniające termin wykonania zaleceń i 2 wygaszające postępowanie. Podczas kontroli 1 szkoły podstawowej i 2 zespołów szkół stwierdzono nieprawidłowości dotyczące złego stanu technicznego ścian i sufitów (w pokoju nauczycieli w-f, w szatni, w łazienkach szkolnych, na korytarzach szkolnych) oraz podłóg (w salach lekcyjnych, na korytarzach szkolnych, w łazienkach szkolnych).

Warunki zdrowotne w placówkach nauczania i wychowania określano na podstawie oceny:

- bazy lokalowej w zakresie przygotowania do potrzeb tego typu placówek,
- zaopatrzenia w instalację kanalizacyjną, wodociągową i wentylacyjną;
- stanu higieniczno-sanitarnego i technicznego obiektów;
- organizacji procesu nauczania w zakresie przestrzegania zasad higieny pracy umysłowej ucznia przy układaniu tygodniowych rozkładów zajęć;
- dostosowania mebli szkolnych do wzrostu uczniów zgodnie z zasadami ergonomii;
- zgodności gospodarki substancjami i preparatami chemicznymi w szkolnych pracowniach chemicznych z obowiązującymi przepisami prawa w tym zakresie;
- form prowadzonego dożywiania w szkołach;
- warunków do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego.

Baza lokalowa i stan sanitarno-techniczny placówek oświatowo-wychowawczych.

W wyniku prowadzonego nadzoru warunki sanitarno-higieniczne w obiektach ulegają systematycznej poprawie. Jednak w dalszym ciągu istnieją placówki działające w obiektach nie spełniających warunków do ich prawidłowego funkcjonowania.

PRZEDMIOT OCENY	ROK 2019	
	Liczba placówek	%
Liczba obiektów stałych pod nadzorem	39	100
Liczba placówek skontrolowanych	37	95 %
Placówki w budynkach nieprzystosowanych	1	2,56 % ogólnej liczby obiektów
Budynki w złym stanie technicznym	0	0
Budynki w złym stanie higienicznym	0	0
Placówki w budynkach bez wodociągów	0	0
Placówki w budynkach bez kanalizacji	0	0
Niewystarczająca liczba urządzeń ustępowych	0	0
Korzystanie z ustępów zewnętrznych	0	0

Infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w placówkach szkolnych.

Liczba placówek		Liczba placówek posiadających tylko:			Liczba placówek posiadających	
W ewidencji	skontrolowanych	salę gimnastyczną	salę rekreacyjną/ zastępczą	boisko sportowe	salę gimnastyczną z boiskiem	szkolny zespół sportowy
		19	19	0	0	1 (1 zespół szkół)

Liczba placówek: 16 szkół podstawowych samodzielnych, 3 zespoły szkół.

Nadal jest mały odsetek uczniów korzystających z pryszniców po zajęciach sportowych.

Wynika to z tego, iż przerwy międzylekcyjne są zbyt krótkie.

Ocena realizacji innych form wychowania przedszkolnego

Na terenie powiatu grajewskiego działało w 2019 roku 10 innych form wychowania przedszkolnego (punkty przedszkolne i zespoły wychowania przedszkolnego). 7 zlokalizowanych w budynkach szkół podstawowych, 2 zlokalizowane w budynkach świetlic wiejskich i 1 w budynku prywatnym. Podczas kontroli nie stwierdzono naruszeń przepisów prawa.

Warunki pobytu dzieci i młodzieży w placówkach nauczania i wychowania

Tabela 1

Rok	Umieblowanie pomieszczeń do nauki				Tygodniowe rozkłady zajęć			
	Dostosowanie do wzrostu		Meble niedostosowane		Skontrolowano		Niewłaściwe	
	Liczba zbadanych uczniów	Ilość szkół	Liczba uczniów	Ilość szkół	Oddziałów	Ilość szkół	W ilu oddziałach	Ilość szkół
2019	620	19	0	0	224	19	41	9

Ilość szkół - 19 (w tym: 16 szkół podst. samodzielnych i 3 w zespołach szkół)

Tabela 2

Umeblowanie sal zabaw w przedszkolach				
		Dostosowanie do wzrostu		Meble niedostosowane
Rok	Liczba zbadanych dzieci	Liczba skontrolowanych przedszkoli/ innych form wychowania przedszkolnego	Liczba dzieci	Ilość przedszkoli

Ilość skontrolowanych przedszkoli w 2019 - 19 (w tym: 8 przedszkoli, 8 innych form wychowania przedszkolnego, 3 przedszkola w zespołach szkół).

Dożywianie uczniów.

Ze względu na długi okres pobytu w szkole, często wydłużony o czas dojazdu, spożywanie posiłku w szkole staje się koniecznością.

Na podstawie danych liczbowych zebranych na temat dożywiania prowadzonego przez szkoły podstawowe (samodzielne i wchodzące w skład zespołów szkół) ustalono, że w roku szkolnym 2019 roku z dożywiania skorzystało:

	posiłki dwudaniowe	posiłki jednodaniowe	śniadania	napój (mleko białe, mleko smakowe)
2019r.	1950 uczniów	270	385 uczniów	2041 uczniów
W tym: 1046 uczniów korzysta z posiłków dofinansowanych przez MOPS, GOPS, OPS				

Żywnienie w szkole to nie tylko posiłki serwowane w stołówce, ale także sklepiki na terenie szkół. Uczniowie często korzystają z nich w ramach drugiego śniadania, dlatego bardzo ważne jest, aby produkty w nich sprzedawane były pełnowartościowe.

Gospodarka substancjami i preparatami chemicznymi.

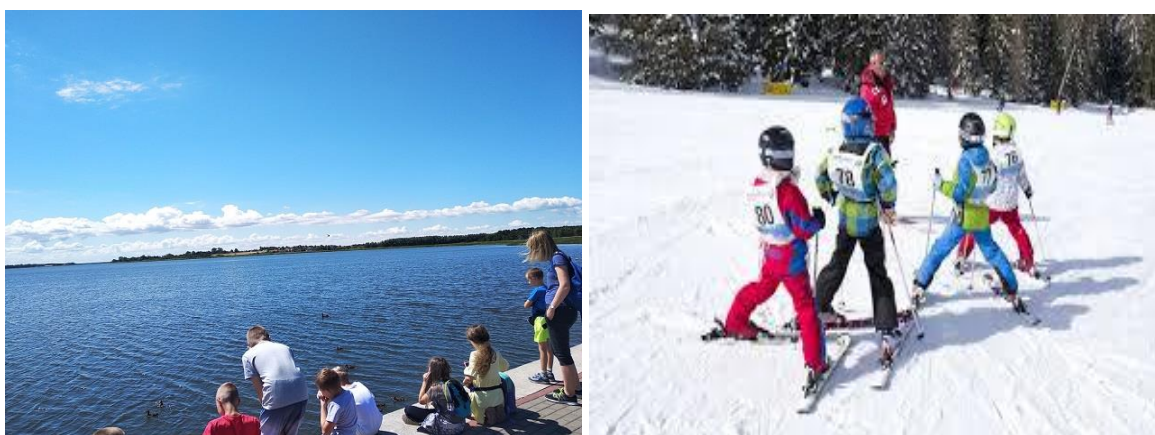
Pod nadzorem HDM PSSE w Grajewie znajdują się 2 pracownie chemiczne zlokalizowane w samodzielnych szkołach podstawowych. Dokonano kontroli pracowni chemicznych w zakresie przestrzegania przez szkoły obowiązków wynikających z ustawy z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz.U. z 2019 poz.1225) oraz rozporządzeń Wspólnoty Europejskiej - nieprawidłowości nie stwierdzono. Skontrolowane pracownie chemiczne posiadają aktualne spisy posiadanych substancji chemicznych i ich mieszanin, karty charakterystyki. Substancje chemiczne i ich mieszaniny są przechowywane i używane we właściwych warunkach. Osoby pracujące z niebezpiecznymi substancjami i mieszaninami chemicznymi zapoznały się z kartami charakterystyki i miały możliwość stałego korzystania z nich. W magazynkach i pracowniach chemicznych, w których znajdują się substancje i mieszaniny niebezpieczne wywieszane były regulaminy określające zasady BHP. Uczniowie i pracownicy byli wyposażeni w środki ochrony indywidualnej oraz mieli zapewnione wszystkie wymagane środki do udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku. Nauczyciele zostali przeszkoleni w zakresie udzielania pierwszej pomocy.

Ocena przygotowania szkół do rozpoczęcia roku szkolnego 2019/2020.

W sierpniu 2019 roku dokonano oceny stanu przygotowania szkół do rozpoczęcia nowego roku szkolnego. Na 19 szkół w ewidencji skontrolowano 8. Informacje nt. stanu przygotowania pozostałych placówek uzyskano od dyrektorów szkół oraz organów prowadzących. Podczas oceny stwierdzono, że wszystkie skontrolowane placówki są przygotowane do rozpoczęcia nowego roku szkolnego.

Wypoczynek letni i zimowy dzieci i młodzieży

Liczba placówek skontrolowanych – 39 (wypoczynek zimowy - 5, wypoczynek letni - 34).

W trakcie trwania wypoczynku dokonano 39 kontroli.

Wszystkie skontrolowane placówki wypoczynku zapewniły opiekę wychowawczą i medyczną oraz właściwe warunki wypoczynku. Z wypoczynku letniego skorzystało 1384 uczestników, a z zimowego 157.

Wnioski:

Warunki zdrowotne w placówkach oświatowo-wychowawczych na terenie powiatu grajewskiego ulegają systematycznej poprawie. Nadal jednak istnieją placówki zlokalizowane w obiektach nie spełniających warunków do ich prawidłowego funkcjonowania.

- ✓ 1 obiekt jest nadal nieprzystosowany : Przedszkole Miejskie Nr 1 w Grajewie - obiekt pod nadzorem konserwatora zabytków, budynek zaadaptowany na potrzeby przedszkola, małe niewymiarowe sale, wąskie przejścia i korytarze, zaadaptowane poddasze na sale zajęć;
- ✓ Nadal 2 szkoły podstawowe nie prowadzą dożywiania w postaci ciepłych posiłków, pomimo, że dzienny czas pobytu uczniów w szkole często przekracza 6 godzin. Dlatego konieczne jest kontynuowanie działań zmierzających do zapewnienia przynajmniej jednego ciepłego posiłku w szkole jak największej liczbie uczniów.
- ✓ Aktualnym problemem są niedostateczne warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach (np. mała liczba pełnowymiarowych sal gimnastycznych z zapleczem) - brak własnej sali w 1 zespole szkół.

Zastrzeżenia budzi również fakt, że w szkołach, które posiadają zaplecze sanitarne z natryskami uczniowie niechętnie korzystają z możliwości umycia się po zajęciach wychowania fizycznego z uwagi na zbyt krótkie przerwy międzylekcyjne.

Stale poprawia się stan sanitarny i techniczny placówek. W 2019 r odnotowano poprawę warunków higienicznych i zdrowotnych w niżej wymienionych placówkach. Dokonano:

• remontu części sal dydaktycznych:

- w 2 szkołach podstawowych (w 1 - remont 1 klasy: szpachlowanie i malowanie ścian i sufitu, wymiana oświetlenia), (w 1 szkole remont 1 klasy – wyburzono ścianę, wymieniono kaloryfery, zmodernizowano instalację elektryczną, pomalowano ściany, ułożono wykładzinę PCV);
- w 1 zespole szkół dokonano remontu części pomieszczeń (sale zabaw, szatnia, zaplecze sanitarne) z przeznaczeniem na przenoszone przedszkole;
- w 1 zespole szkół (w 1 sali dokonano remontu-ścian, sufitu, podłogi – równanie, malowanie, ułożenie nowej wykładziny).dydaktycznych: szpachlowanie, malowanie ścian, wymiana opraw oświetleniowych)

• remontu części pomieszczeń zaplecza sanitarnego:

- w 1 szkole podstawowej – w 1 łazience szkolnej położono glazurę i terakotę, wykonano nową instalację elektryczną, zamontowano nową armaturę łazienkową.

• innych działań:

- w 1 szkole podstawowej dokonano remontu pomieszczenia świetlicy szkolnej (wyrównano posadzkę zaprawą wyrównującą, pomalowano ściany, położono nową wykładzinę PCV, wymieniono drzwi)
- w 1 szkole podstawowej dokonano remontu szatni szkolnej – ścian, podłóg
- w 1 szkole podstawowej dokonano remontu korytarza- przejścia z budynku A do B- wyrównano podłogę, wyrównano ściany, dokonano malowania;
- w 1 zespole szkół dokonano remontu korytarza prowadzącego do szatni- montaż płyt OSB, malowanie i zabezpieczenie rur i grzejników.

• inne prace

- w 1 szkole podstawowej dokonano adaptacji pomieszczenia na pracownię sensoryczną, którą wyposażono w sprzęt specjalistyczny;
- w 1 szkole podstawowej dokonano wymiany/modernizacji instalacji centralnego ogrzewania;
- w 1 szkole podstawowej doposażono pracownię komputerową w nowe laptopy-15 szt.;
- w 1 szkole podstawowej zakupiono pomoce dydaktyczne do nauczania fizyki, biologii, chemii i geografii, do 1 klasy zakupiono monitor dotykowy;
- Na terenie 1 szkoły podstawowej zamontowano siłownię zewnętrzną.

• Prace konserwatorsko- porządkowe

We wszystkich placówkach przeprowadzono w 2019 roku prace konserwatorskie i drobne remonty, polegające m.in. na: malowaniu pomieszczeń szkolnych, uzupełnieniu ubytków tynku, dokonywaniu bieżących napraw sprzętu i urządzeń, odmalowaniu sprzętu na placach zabaw, wykonaniu prac naprawczych z zakresu stolarki, elektryki i hydrauliki.

Wykonano szereg drobnych prac porządkowych zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz szkoły poprawiających estetykę i wizerunek szkoły (koszenie trawy, uporządkowanie terenu szkoły, pomalowanie sprzętu, naprawa i malowanie ogrodzenia).

Ocena stanu Powiatu w zakresie Higieny Pracy za 2019r.

1. Ocena stanu sanitarnego w zakładach pracy zlokalizowanych na terenie powiatu grajewskiego.

Głównym celem nadzoru sprawowanego przez pion higieny pracy Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ustalenie rodzaju czynników szkodliwych i uciążliwych dla zdrowia człowieka, źródeł ich powstawania oraz stopniowa eliminacja ze środowiska pracy. Natomiast w przypadku braku takich możliwości znaczące ograniczenie ich wpływu na zdrowie zatrudnionych celem zapobieżenia powstawania chorób zawodowych.

W 2019 roku w ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu grajewskiego figurowało 146 zakładów, zatrudniających 3489 pracowników. Do kontroli wytypowano 46 podmiotów skontrolowano 46 zakładów, w których pracowało 2525 osób. W 2019 roku przeprowadzono 46 kontroli sanitarnych.

1.1. Weryfikacja zagrożeń wywołanych czynnikami szkodliwymi dla zdrowia

Weryfikacja zagrożeń czynnikami szkodliwymi dla zdrowia przeprowadzona na podstawie wyników pomiarów i analiz wykazała, że w warunkach tych czynników pracowało 1756 osób. Na terenie powiatu grajewskiego w jednym skontrolowanym zakładzie stwierdzono przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń formaldehydu. Pomiary czynników szkodliwych w środowisku pracy wykazały przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń NDS formaldehydu na stanowisku prasar MDF stanowisko Nr 3 - linia technologiczna prasowania płyt MDF. Najwyższe dopuszczalne stężenie w mg / m³ wyniosło 0,455mg/ m³ - krotność NDS 1,23. Liczba osób pracujących w przekroczeniach NDS formaldehydu 12 osób. Na stanowisku prasar MDF praca polega na obsłudze linii technologicznej, sterownia – obsługa pulpity sterowniczych, kontrola procesu produkcji płyt oraz pracy urządzeń.

Pracownicy zapoznani są z wynikami badań. Przed wejściem na halę oraz na hali prasowania płyt MDF powieszono znak- Strefa Wysokiego Stężenia formaldehydu przebywanie na ruchu tylko w masce ochronnej. Pracownicy stosują maski pełno twarzowe z filtropochłaniaczem o nr 6075 A1 + Form przeciw parom organicznym o temperaturze wrzenia 65°C właściwościami ostrzegawczymi i formaldehyd do 10 p.p.m.-liczba osób 12.

1.2 Nadzór nad czynnikami rakotwórczymi.

W zakresie prowadzonego nadzoru nad realizacją przez pracodawców rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24.07.2012 r w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej przeprowadzili 6 kontroli w 6 zakładach pracy, w których występują czynniki rakotwórcze. W kontakcie z czynnikiem

rakotwórczym pracowało 312 osób, w kontakcie z benzenem 14 osób; formaldehydem -298 osób.

Podczas kontroli stwierdzono przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń formaldehydu (liczba osób pracujących w przekroczeniach NDS formaldehydu -12 osób).

1.3 Nadzór nad prekursorami kategorii 2 i 3, wynikający z nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu narkomani.

Na terenie powiatu grajewskiego w 2019 r w ramach nadzoru nad przestrzeganiem przez pracodawców ustawy o przeciwdziałaniu narkomani przeprowadzono 10 kontroli w 10 zakładach, w których wprowadzano do obrotu i stosowano prekursory narkotyków. W 5 zakładach stwierdzono wprowadzanie do obrotu prekursorów kategorii 3i w 5 zakładach stwierdzono stosowanie prekursorów kategorii 3.

Zakłady na terenie powiatu grajewskiego nie stosują i nie wprowadzają do obrotu prekursorów kat. 2.

1.4 Nadzór nad produktami biobójczymi.

Na terenie powiatu grajewskiego nie ma zakładów, które po raz pierwszy wprowadzają do obrotu produkty biobójcze. Zakłady, w których wprowadzane są do obrotu produkty biobójcze to sklepy. W 2019 r przeprowadzono 7 kontroli w 7 zakładach.

Na terenie powiatu grajewskiego przeprowadzono kontroli w 5 zakładach, w których stosowano produkty biobójcze.

Podczas kontroli nie stwierdzono naruszeń.

1.5 Nadzór nad substancjami i preparatami chemicznymi w związku z wejściem w życie rozporządzenia REACH w celu zapewnienia swobodnego przepływu substancji chemicznych w ich postaci własnej lub jako składniki preparatów i w wyrobach

Na terenie powiatu grajewskiego działalność prowadzi 1 producent (zakład produkujący detergent - płyn do mycia naczyń), 35 zakładów wprowadzających do obrotu substancje chemiczne i ich mieszaniny oraz działa 47 zakładów stosujących substancje i ich mieszaniny w działalności zawodowej. W ramach nadzoru nad substancjami i ich mieszaninami skontrolowano 28 obiektów, w których przeprowadzono 28 kontroli.

Podczas kontroli naruszeń nie stwierdzono i nie wydawano decyzji.

1.6 Nadzór nad kontrolą przygotowania pracodawców pod kątem przestrzegania przepisów i zasad bhp podczas prac usuwania bądź zabezpieczania wyrobów zawierających azbest w ramach realizacji rządowego „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032”

W roku 2019r. na terenie powiatu grajewskiego nie było przeprowadzonych kontroli z zakresu usuwania wyrobów zawierających azbest.

1.7 Nadzór nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników narażonych na substancje rakotwórcze zawarte w lekach cytostatycznych

W 2019r. wyznaczono do kontroli jeden gabinet weterynaryjny. Podczas kontroli stwierdzono że w podmiocie tym nie stosuje się leków cytostatycznych.

2. Występowanie chorób zawodowych

W 2019 roku na podstawie danych zawartych w orzeczeniach lekarskich, wydawanych przez jednostki służby zdrowia uprawnione do rozpoznawania chorób zawodowych oraz analizy ocen narażenia zawodowego pracowników Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Grajewie wydał 4 decyzje stwierdzające chorobę zawodową.

Analiza zapadalności na choroby zawodowe na terenie województwa podlaskiego w latach 2016 – 2019.

Nr poz.	Jednostka chorobowa	2016	2017	2018	2019
7	Zewnątrzpochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych –postać ostra	1	-	1	1
15	Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat	-	1	-	-
19	Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy	-	-	-	1
26	Choroby zakaźne i pasożytnicze albo ich następstwa	11	6	7	2

W porównaniu do lat ubiegłych spadła zapadalność na choroby zakaźne i pasożytnicze.

DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE OŚWIATY ZDROWOTNEJ I PROMOCJI ZDROWIA W POWIECIE W ROKU 2019

W 2019 r. pracownik Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia realizował zadania w obszarze profilaktyki chorób i promocji zdrowia wynikające z zapisów Ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, a także w oparciu o wytyczne Komisji Europejskiej, Światowej Organizacji Zdrowia, Ministerstwa Zdrowia i Głównego Inspektoratu Sanitarnego oraz kampanii społecznych spowodowanych sytuacją epidemiologiczną powiatu grajewskiego.

Podjęmowane zadania wynikały z:

- „*Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020*”,
- „*Podlaskiego programu zwalczania następstw zdrowotnych używania wyrobów tytoniowych i wyrobów powiązanych*”,
- „*Profilaktycznego programu w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych*” w ramach Szwajcarsko – Polskiego Programu Współpracy,
- „*Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS na lata 2017 – 2021*”.

Tematyka działalności oświatowo-zdrowotnej i w zakresie promocji zdrowia dotyczyła m.in.:

- profilaktyki spożywania alkoholu,
- profilaktyki palenia wyrobów tytoniowych i e-papierosów,
- profilaktyki zażywania narkotyków, w tym tzw. „dopalaczy”,
- profilaktyki zakażeń wirusem HIV oraz zachorowań AIDS,
- profilaktyka chorób nowotworowych,
- profilaktyka zachorowań na grypę,
- promocja szczepień ochronnych,
- bezpieczeństwo dzieci i młodzieży podczas letniego i zimowego wypoczynku,
- promocja wiedzy o antybiotykowrażliwości i antybiotykoodporności,
- profilaktyka zakażeń pokarmowych w tym zatruc grzybami,
- profilaktyka chorób przenoszonych przez kleszcze,
- profilaktyka wszawicy,
- profilaktyka odry,
- profilaktyka ospy,
- profilaktyka nadmiernej ekspozycji na szkodliwe działanie promieniowania UV,

- promocja zdrowego stylu życia – podczas obchodów 100-lecia Służb Sanitarnych.

Pracownik promocji zdrowia zajmował się nadzorem merytorycznym nad prawidłowością realizacji programów oraz pozostałych działań z zakresu promocji zdrowia w placówkach nauczania i wychowania. Przeprowadzono łącznie 31 wizytacji w podległych placówkach.

Biorąc powyższe pod uwagę pracownik promocji zdrowia w 2019 r. prowadził działania zmierzające do ograniczenia liczby zachorowań, poprzez realizację programów edukacyjnych skierowanych do wybranych grup społecznych.

Realizowano następujące interwencje programowe:

1. „Podlaski program zwalczania następstw zdrowotnych używania wyrobów tytoniowych i wyrobów powiązanych w 2019 roku”

Celem programu jest zmniejszenie zachorowań i zgonów wynikających z palenia papierosów i e-papierosów poprzez unikanie ekspozycji na dym tytoniowy i parę z e-papierosów. Antytytoniowe inicjatywy skierowane były do różnorodnych grup odbiorców: internautów, pracowników i interesantów Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Grajewie, personelu podmiotów leczniczych, pacjentów, uczniów, kadry pedagogicznej, uczestników letniego wypoczynku, organizatorów wypoczynku, w tym ogółu społeczności lokalnej powiatu grajewskiego. Liczba odbiorców programu w 2019 roku wyniosła 2 136 osób.

W związku ze wzrostem liczby użytkowników e-papierosów oraz negatywnych skutków zdrowotnych jakie wywołuje inhalowanie pary e-papierosów, Państwowa Inspekcja Sanitarna została zobowiązana do zbierania tygodniowych informacji o podejrzeniach lub potwierdzeniach uszkodzeń płuc z tego powodu z właściwych terytorialnie szpitali z oddziałami anestezjologii i intensywnej terapii oraz przekazywania ich kaskadowo do wyższej instancji. Monitorowanie zostało wprowadzone na prośbę Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC) oraz w związku z działaniami dotyczącymi zapobiegania chorobom zakaźnym i innym chorobom powodowanym warunkami środowiska realizowanymi przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

2. „Czyste powietrze wokół nas”

Program ten jest realizowany w powiecie grajewskim od roku szkolnego 2008/2009 i jest pierwszym ogniwem w łańcuchu działań antytytoniowych służącym kształtowaniu właściwych postaw prozdrowotnych. Treści programowe kierowane są do dzieci w wieku

3 - 6lat oraz ich rodziców i opiekunów. Głównym celem podejmowanych działań jest ochrona dzieci przed narażeniem na bierne wdychanie dymu tytoniowego poprzez edukację na temat skutków zdrowotnych inhalacji dymu tytoniowego. Przedszkolaki poznają miejsca, w których mogą się zetknąć z dymem oraz nabywają umiejętność radzenia sobie w sytuacjach, gdy dorośli przy nich palą.

W roku szkolnym 2018/2019 zrealizowano XI edycję w/w programu, w której wzięło udział 8 placówek wychowania przedszkolnego. W programie uczestniczyło 456 dzieci oraz 203 rodziców. Koordynator powiatowy programu przeprowadził 5 wizytacji w placówkach realizujących program.

3. „Bieg po zdrowie”

Grupa, do której skierowano III edycję programu profilaktyki antytytoniowej, to dzieci w IV klasie szkoły podstawowej (grupa wiekowa 9-10 lat). Uzasadnieniem do skierowania programu do tej grupy są wyniki badań, prowadzących w Polsce i wielu krajach na świecie. Głównym celem programu jest zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów.

W roku szkolnym 2018/2019 program został zrealizowany w 8 szkołach. Program objął swoim zasięgiem łącznie 463 odbiorców. Koordynator powiatowy programu przeprowadził łącznie 7 wizytacji w placówkach realizujących treści programowe.

Dodatkowo w roku szkolnym 2018/2019 została przeprowadzona ewaluacja III edycji programu na grupie kontrolnej w kategorii średnie/małe miasto w województwie podlaskim.

4. „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu

i innych środków psychoaktywnych” - Projekt KIK/68

Program jest realizowany na terenie powiatu grajewskiego od 2013 roku. Głównym celem projektu jest ograniczenie używania tytoniu, alkoholu i innych substancji psychoaktywnych. Grupą docelową objętą działaniami edukacyjnymi była społeczność lokalna powiatu grajewskiego, w tym kobiety ciężarne, uczniowie w placówkach oświatowo-wychowawczych, uczestnicy letniego wypoczynku. Działania edukacyjne były głównie powiązane z kampanią pn. „Melanż. Oczekiwania vs. Rzeczywistość”. Wzmocnieniem podejmowanych działań było wykorzystanie oprzyrządowanie do programu tj. algokogle i smokolyzer.

W powiecie grajewskim działaniami objęto 19 podmiotów, w tym odnotowano 1 215 odbiorców.

5. „ARS, czyli jak dbać o miłość?”

Ważnym elementem Projektu KIK/68 był program edukacyjny pt. „*ARS, czyli jak dbać o miłość?*” skierowany do młodzieży szkół ponadpodstawowych/ponadgimnazjalnych. Program dotyczy profilaktyki używania substancji psychoaktywnych (alkohol, tytoń, narkotyki, środki zastępcze) w kontekście norm i wyznawanych przez młodzież wartości.

Program w powiecie został zrealizowany w 4 i obejmował 165 odbiorców. Koordynator powiatowy programu przeprowadził łącznie 2 wizytacje w placówkach realizujących program.

6. „Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS na lata 2017 – 2021”

Istotnym działaniem prozdrowotnym podejmowanym przez pracownika promocji zdrowia Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu grajewskiego było zapobieganie rozprzestrzenianiu się chorób zakaźnych, w tym przenoszonych drogą płciową oraz przez kontakt z zakażoną krwią.

Celem programu jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń wirusem HIV, poprawa jakości życia w sferze psychospołecznej osób żyjących z HIV/AIDS, ich rodzin i bliskich, zapewnienie odpowiedniego dostępu do informacji, edukacji i usług w zakresie profilaktyki HIV/AIDS. W ramach realizacji programu działania profilaktyczne kierowane były do ogółu społeczeństwa, w tym młodzieży szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, kadry pedagogicznej, pacjentów, personelu podmiotów leczniczych oraz przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego.

Kontynuowano kampanię Krajowego Centrum ds. AIDS pn. „*#mamczasrozmawiac*” oraz obchody Światowego Dnia Pamięci o Zmarłych na AIDS i Europejskiego Tygodnia Testowania w kierunku HIV. Przeprowadzony został etap powiatowy Wojewódzkiej Olimpiady Wiedzy o HIV/AIDS.

Poprzez akcje i kampanie społeczne, konkursy, portale społecznościowe, informacje dotyczące problemu HIV/AIDS dotarły do ponad 2 184 mieszkańców naszego powiatu.

7. „Trzymaj Formę!”

Program „Trzymaj Formę!” stanowi inicjatywę propagującą zdrowy styl życia wśród młodzieży szkolnej. W programie istotne jest dwukierunkowe podejście do problemu nadwagi i otyłości polegające na promowaniu zbilansowanego odżywiania połączonego

z regularną aktywnością fizyczną. Odbiorcami programu w roku szkolnym 2018/2019 byli uczniowie klas V-VIII szkół podstawowych i ich rodzice oraz kadra pedagogiczna.

Edycja XIII programu objęła swym zasięgiem 11 placówek, co stanowi 1 195 odbiorców. Koordynator powiatowy programu przeprowadził 7 wizytacji w szkołach realizujących program.

8. „Mam wybór ... wybieram rozsadek”

Program jest realizowany we współpracy z Komendą Powiatową Policji w Grajewie na mocy podpisanego listu intencyjnego z dnia 13 kwietnia 2018 r. Zakres obszaru zagadnieniowego dotyczy profilaktyki zażywania narkotyków, w tym środków zastępczych. Celem programu jest wzrost wiedzy w zakresie zagrożeń związanych z używaniem środków psychoaktywnych oraz zapobieganiem i zwalczaniem zjawiska demoralizacji w środowisku dzieci i młodzieży.

Antynarkotykowe inicjatywy skierowane były do różnorodnych grup odbiorców: uczniów, kadry pedagogicznej, internautów, pracowników i interesantów Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Grajewie. Działania edukacyjne zostały podjęte w 8 placówkach oświatowo-wychowawczych. Treści antynarkotykowe dotarły do 560 odbiorców.

Natomiast zrealizowane interwencje nieprogramowe są następujące:

1. „Zimowa Szkoła Bezpieczeństwa” oraz „Letnia Szkoła Bezpieczeństwa”

Akcje „Zimowa Szkoła Bezpieczeństwa” i „Letnia Szkoła Bezpieczeństwa” są to cykliczne działania o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym realizowane przez Państwową Inspekcję Sanitarną, służby mundurowe i inne jednostki zaangażowane w ochronę zdrowia publicznego. Działania skierowane były do dzieci i młodzieży przebywającej w placówkach wypoczynku zimowego i letniego na terenie powiatu grajewskiego. Celem akcji było zminimalizowanie zagrożeń wynikających z bezpieczeństwa dzieci i młodzieży poprzez ograniczenie negatywnych zdarzeń z ich udziałem.

W 2019 roku działaniami edukacyjnymi objęto 613 osób w wieku od 5 do 16 lat. Większość działań podejmowano wspólnie z funkcjonariuszami policyjnymi Komendy Powiatowej Policji w Grajewie, funkcjonariuszami Państwowej Straży Pożarnej w Grajewie, przedstawicielami KRUS Placówki Terenowej w Grajewie oraz przedstawicielami Państwowej Inspekcji Pracy Oddział w Suwałkach.

2. „Światowy Dzień Zdrowia”

Państwowa Inspekcja Sanitarna każdego roku włącza się w szereg działań związanych z edukacją społeczeństwa w nawiązaniu do zagadnienia i problemu zdrowotnego, którego dotyczy tematyka obchodów Światowego Dnia Zdrowia (07 kwiecień) wytyczanego przez Światową Organizację Zdrowia. W 2019 roku hasło przewodnie otrzymało brzmienie - „Uniwersalny dostęp do opieki zdrowotnej”.

Działania edukacyjne skierowane były do różnorodnych grup odbiorców: internautów, pracowników i interesantów Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Grajewie, personelu podmiotów leczniczych, pacjentów, uczniów i nauczycieli. Działaniami objęto łącznie 476 osób.

3. „Światowy Dzień bez Tytoniu” i „Światowy Dzień Rzucania Palenia”

Każdego roku 31 maja obchodzony jest Światowy Dzień bez Tytoniu. W 2019 r. hasło przewodnie brzmiało - „Tytoń i zdrowie płuc”. Celem było zwrócenie uwagi na rolę płuc w organizmie człowieka oraz podniesienie świadomości społeczeństwa na temat zdrowotnych skutków używania tytoniu i narażenia na dym tytoniowy „z drugiej ręki”, szczególnie w kontekście funkcjonowania układu oddechowego. Działaniami objęto łącznie 480 osoby.

Światowy Dzień Rzucania Palenia obchodzony jest corocznie w trzeci czwartek listopada. W tym dniu szczególnie zwracana jest uwaga na kwestie zagrożeń zdrowotnych związanych z używaniem tytoniu oraz motywowania palaczy do zerwania z nałogiem. Upowszechniono informację prasową przygotowaną na ten dzień przez Główny Inspektorat Sanitarny. Została ona opracowana w oparciu o zrealizowaną w 2019 r. kolejną edycję badania ankietowego Polaków nt. postaw wobec palenia tytoniu. Działaniami objęto łącznie 477 osób.

4. „Światowy Dzień Walki z AIDS”

Światowy Dzień Walki z AIDS przypada corocznie na dzień na 1 grudnia. Obchody są szansą dla ludzi na całym świecie, aby zjednoczyć się w walce z wirusem HIV, pokazać swoje wsparcie dla osób żyjących z HIV i upamiętnić zmarłych z powodu AIDS. Działaniami zostało objętych 461 osób.

5. „Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach”

W związku z tworzeniem się coraz większej liczby szczepów bakterii opornych na antybiotyki, a co za tym idzie zmniejszaniem skuteczności tej formy leczenia, 18 listopada 2019 r., jak co roku, obchodzony był Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach.

Ideę rozważnego stosowania antybiotyków popiera również Państwowa Inspekcja Sanitarna, przekazując wytyczne oraz materiały informacyjne o kampanii do podległych jednostek, motywując do podjęcia działań edukacyjnych w tym zakresie oraz umieszczając informacje na stronach internetowych. Na terenie powiatu grajewskiego działaniami informacyjnymi objęto 684 osób.

6. Profilaktyka grypy

Celem podejmowanych inicjatyw było zmniejszenie liczby zachorowań na grypę sezonową, poprzez podniesienie poziomu wiedzy w zakresie zasad higieny osobistej oraz roli szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych, a także propagowanie zaleceń dotyczących zdrowego stylu życia i zasad postępowania w przypadku zachorowania.

Działaniami edukacyjnymi objęto dzieci i młodzież z placówek wypoczynku, ich rodziców i opiekunów, personel i pacjentów podmiotów leczniczych oraz ogół społeczeństwa, do którego kierowano informacje poprzez lokalne mass media, strony internetowe Państwowej Inspekcji Sanitarnej i portale społecznościowe. Powyższymi działaniami objęto 1 837 osób.

7. Profilaktyka chorób nowotworowych

Cel główny Narodowego Programu Zwalczania Chorób Nowotworowych na lata 2016-2024 zakłada dążenie do przybliżenia się do wskaźników europejskich w zakresie 5-letnich przeżyć chorych na nowotwory mające największy udział w strukturze zgonów na nowotwory w Polsce. Cel ten realizowany jest poprzez podejmowanie działań nakierowanych na rozwój profilaktyki polegającej na utrwalaniu prawidłowych wzorców zdrowego stylu życia oraz zwiększeniu zgłaszalności na badania profilaktyczne.

W powiecie grajewskim podjęto działania mające na celu promocję Europejskiego Kodeksu Walki z Rakiem oraz obchody Światowego Dnia Walki z Rakiem. Liczba odbiorców 3 071 osób.

8. Promocja szczepień ochronnych

Państwowa Inspekcja Sanitarna jako instytucja nadzorująca wykonawstwo szczepień realizowała również akcje informacyjne promujące szczepienia ochronne szczególnie kampanie pn. „Zaszczep się wiedzą”. Promowano scenariusze zajęć opracowane w ramach w/w akcji oraz bajkę pt. „Przygody Dzielnego Niedźwiadka Szczepana”. Wzmocnieniem działań promujących szczepienia ochronne były obchody Światowego Tygodnia Szczepień. Działaniami zostało objętych 2 635 osób.

Dodatkowo w związku z sytuacją epidemiologiczną na świecie, w Polsce oraz w województwie podlaskim i powiecie grajewskim podjęto dodatkowe działania w zakresie:

- profilaktyki zakażeń pokarmowych w tym zatruc grzybami – 20 odbiorców,
- profilaktyki chorób przenoszonych przez kleszcze – 163 odbiorców,
- profilaktyki wszawicy – 101 odbiorców,
- profilaktyki odry – 839 odbiorców,
- profilaktyki ospy poprzez kampanię pn. „*Oszczędź dziecku ospy*” – 41 odbiorców,
- profilaktyki nadmiernej ekspozycji na szkodliwe działanie promieniowania UV poprzez kampanię pn. „*Jasne jak słońce*” – 1 564 odbiorców,
- promocja zdrowego stylu życia – podczas obchodów 100-lecia Służb Sanitarnych – 121 odbiorców.

W ramach w/w interwencji podejmowano następujące formy działań: publikację informacji na stronie <https://psse-grajewo.bip.gov.pl/>, przekazywanie pism intencyjnych do przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, podległych placówek oświatowo-wychowawczych oraz podmiotów leczniczych znajdujących się na terenie powiatu grajewskiego, dystrybucję i rozdawnictwo materiałów oświatowo-zdrowotnych oraz ekspozycję form wizualnych w PSSE w Grajewie.